

KRALJEVINA

JUGOSLAVIJA

SLUŽBENI LIST

KRALJEVSKE BANSKE UPRAVE DRAVSKE BANOVINI

83. kos.

V LJUBLJANI, dne 28. decembra 1931.

Letnik II.

VSEBINA:

650. Zakon o konvenciji o postopanju z vojnimi ujetniki.
651. Zakon o meščanskih šolah.
652. Zakon o opojnih drogah.
653. Zakon o izpremabah in dopolnitvah v zakonu o lekarnah in nadzorstvu nad prometom z zdravili.
654. Zakon o izpremembi in dopolnitvi zakona o Privilegirani agrarni banki.
655. Zakon o izpremembi odredb zakona o zavarovanju delavcev, kolikor se nanašajo na podpore ob porodih.

656. Pravilnik o opravljanju drž. strok. izpita uradniških pripravnikov v ministristvu za gradbo.
657. Razglas banske uprave glede začasnega podaljšanja sedanjih občinskih trošarin za leto 1932.
658. Odločba banske uprave o ukinitvi brezplačnega drž. ambulatorija za venerične bolezni v Ljubljani.
659. Odločba banske uprave o ukinitvi brezplačnega drž. ambulatorija za venerične bolezni v Mariboru.

Zakoni in kraljevske uredbe.

650.

Mi

ALEKSANDER I.,

po milosti božji in narodni volji kralj Jugoslavije,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za vojsko in mornarico, namestnika Našega ministra za zunanje posle, Našega ministra za gradbo, Našega ministra za socialno politiko in narodno zdravje in Našega ministra pravde ter po zaslišanju Našega predsednika ministrskega sveta

zakon

o konvenciji o postopanju z vojnimi ujetniki, z dne 27. julija 1929.*

ki se glasi:

§ 1.

Odobruje se in zakonsko moč dobiva konvencija o postopanju z vojnimi ujetniki z dne 27. julija 1929., ki se glasi v izvirniku in prevodu:

Konvencija

**o postopanju z vojnimi ujetniki,
z dne 27. julija 1929.**

Predsednik nemške države, predsednik Združenih ameriških držav, zvezni predsednik republike Avstrije,

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 15. junija 1931., št. 132/XLI/286. — Konvencija je priobčena v francoskem izvirniku in srbskem prevodu.

Njegovo Veličanstvo kralj Belgijcev, predsednik republike Bolivije, predsednik republike Združenih držav brazilskih, Njegovo Veličanstvo kralj Velike Britanije, Irske in britanskih prekomorskih teritorijev, cesar indijski, Njegovo Veličanstvo kralj Bolgarov, predsednik republike Čile, predsednik republike Kine, predsednik republike Kolumbije, predsednik republike Kube, Njegovo Veličanstvo kralj Danske in Islandije, predsednik republike dominikanske, Njegovo Veličanstvo kralj Egipta, Njegovo Veličanstvo kralj Španije, predsednik republike Estonije, predsednik republike Finske, predsednik republike Francije, predsednik republike Grčije, Njegovo presvetlo Visočanstvo guverner Madžarske, Njegovo Veličanstvo kralj Italije, Njegovo Veličanstvo cesar Japonske, predsednik republike Letonije, Njeno kraljevsko Visočanstvo velika vojvodinja Luksemburška, predsednik Združenih držav mehiških, predsednik republike Nikarague, Njegovo Veličanstvo kralj Norveške, Njeno Veličanstvo kraljica Holandije, Njegovo cesarsko Veličanstvo šah Perzije, predsednik republike Poljske, predsednik republike Portugalske, Njegovo Veličanstvo kralj Rumunije, Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev, Njegovo Veličanstvo kralj Sijama, Njegovo Veličanstvo kralj Švedske, švicarski zvezni svet, predsednik republike Češkoslovaške, predsednik republike Turčije, predsednik Vzhodne republike Urugvay, predsednik Združenih držav Venezuele

uvidevajoči, da je v skrajnem primeru vojne dolžnost vsake sile zmanjšati v mejah možnosti neizbežne strogosti in olajšati usodo vojnih ujetnikov;

želeči razviti načela, ki so dala pobudo za mednarodne haške konvencije zlasti za konvencijo, ki se nanaša na zakone in običaje za vojne in priključeni ji pravilnik;

so se odločili, skleniti v ta namen konvencijo in so bili zato imenovani za njih pooblaščenca, in sicer:

od predsednika nemške države:

Njegova ekscelenca g. Edmund Rhombert, doktor prava, minister na razpoloženju;

od predsednika Združenih držav ameriških:

spoštovani Eliot Wadsworth, bivši pomožni zakladni tajnik,

Njegova ekscelenca Hugh R. Wilson, izredni poslanik in pooblaščen minister Združenih držav ameriških v Bernu;

od zveznega predsednika republike Avstrije:

g. Marc Leitmaier, doktor prava, ministrski svetnik zvezne pisarne, oddelka za zunanje posle;

Njegovega Veličanstva kralja Belgijcev:

g. Paul Demolder, sanitetni generalni major, komandant zdravstvene službe prvega vojnega okrožja,
g. Joseph de Ruelle, pravni referent ministrstva za zunanje posle;

od predsednika republike Bolivije:

Njegova ekscelenca g. Alberto Cortadellas, minister-rezident Bolivije v Bernu;

od predsednika republike Združenih držav brazilskih:

Njegova ekscelenca g. Raoul de Rio Branco, izredni poslanik in pooblaščen minister Brazilije v Bernu;

od Njegovega Veličanstva kralja Velike Britanije, Irske in britanskih prekomorskih teritorijev, cesarja indijskega:

za Veliko Britanijo in Severno Irsko kakor tudi za vse dele britanskega imperija, ki niso sami člani Društva narodov:

zelo spoštovani sir Horace Rumbold, G. C. M. G. M. V. O., veleposlanik Njegovega britanskega Veličanstva v Berlinu;

za dominion Kanado:

g. Walter Aleksandre Riddell, stalni svetnik kanadske vlade pri Društvu narodov;

za Avstralsko državno zvezo:

Njegova ekscelenca g. Claud Russell, izredni poslanik in pooblaščen minister Njegovega britanskega Veličanstva v Bernu;

za dominion Novo Zelandijo:

Njegova ekscelenca g. Claud Russell, izredni poslanik in pooblaščen minister Njegovega britanskega Veličanstva v Bernu;

za Južnoafriško zvezo:

g. Eric Hendrik Louw, visoki komisar Južnoafriške zveze v Londonu;

za svobodno državo Irsko:

g. Sean Lester, predstavnik svobodne države Irske pri Društvu narodov;

za Indijo:

Njegova ekscelenca g. Claud Russell, izredni poslanik in pooblaščen minister Njegovega britanskega Veličanstva v Bernu;

od Njegovega Veličanstva kralja Bolgarov:

g. Dimitri Mikoff, odpravnik poslov Bolgarije v Bernu, stalni predstavnik bolgarske vlade pri Društvu narodov,

g. Stephane N. Laftchieff, član upravnega odbora bolgarskega Rdečega križa;

od predsednika republike Čile:

g. Guillermo Novoa-Sepulveda, polkovnik, vojaški ataše pri čilskem poslaništvu v Berlinu,
g. Dario Pulgar-Arriagada, kapitan zdravstvene službe;

od predsednika republike Kine:

g. Chi Yung Hsiao, namestnik odpravnika poslov Kine v Bernu;

od predsednika republike Kolumbije:

Njegova ekscelenca g. Francisco José de Urrutia, izredni poslanik in pooblaščen minister Kolumbije v Bernu;

od predsednika republike Kube:

Njegova ekscelenca g. Carlos de Armenteros y de Cardenas, izredni poslanik in pooblaščen minister Kube v Bernu,

g. Carlos Blanco y Sanchez, tajnik poslaništva, dodeljen delegaciji Kube pri Društvu narodov;

od Njegovega Veličanstva kralja Danske in Islandije: za Dansko:

Njegova ekscelenca g. Harald de Scavenius, komornik, izredni poslanik in pooblaščen minister Danske v Švici in Holandiji, bivši minister za zunanje posle,

g. Gustav M. Rasmussen, namestnik odpravnika poslov Danske v Bernu;

od predsednika republike dominikanske:

g. Charles Ackermann, konzul republike dominikanske v Ženevi;

od Njegovega Veličanstva kralja Egipta:

g. Mohammed Abdel Moneim Riad, odvetnik v državnem pravobranilstvu, profesor meddržavnega prava na vojaški šoli v Kairu,

g. Henri Wassif Simaika, ataše kraljevskega egiptskega poslaništva v Rimu;

od Njegovega Veličanstva kralja Španije:

Njegova ekscelenca g. marquis de la Torrehermosa, izredni poslanik in pooblaščen minister Španije v Bernu;

od predsednika republike Estonije:

g. Hans Leesment, doktor medicine, predsednik estonskega Rdečega križa;

od predsednika republike Finske:

g. A. E. Martola, podpolkovnik, vojaški ataše pri finskem poslaništvu v Parizu;

od predsednika republike Francije:

Njegova ekscelenca g. Henri Chassain de Marcilly, francoski veleposlanik v Bernu,

g. Jean du Sault, svetnik francoskega veleposlaništva v Bernu;

od predsednika republike Grčije:

g. Raphael Raphael, namestnik odpravnika poslov Grčije v Bernu,

g. Sophocle Venizelos, podpolkovnik, vojaški ataše pri grškem poslaništvu v Parizu;

**od Njegovega presvetlega Visočanstva guvernerja
Madžarske:**

Njegova ekscelenca g. Paul de Hevesy, minister-rezident, stalni delegat kraljevske vlade pri Društvu narodov;

od Njegovega Veličanstva kralja Italije:

g. Giovanni Ciruolo, senator kraljevine;

od Njegovega Veličanstva cesarja Japonske:

Njegova ekscelenca g. Isaburo Yoshida, izredni poslanik in pooblaščen minister Japonske v Bernu,
g. Sadamu Shimomura, podpolkovnik,
g. Seizo Miura, fregatni kapitan, mornariški ataše pri japonskem veleposlaništvu v Parizu;

od predsednika republike Letonije:

Njegova ekscelenca g. Charles Duzmans, izredni poslanik in pooblaščen minister Letonije pri Njegovem Veličanstvu kralju Srbov, Hrvatov in Slovencev, stalni delegat pri Društvu narodov,

Njegova ekscelenca g. Oskar Voit, izredni poslanik in pooblaščen minister Letonije v Švici, Nemčiji, Madžarski in Holandiji;

**od Njenega kraljevskega Visočanstva velike vojvodinje
Luksemburške:**

g. Charles Vermaire, konzul velike vojvodine v Zenevi;

od predsednika Združenih držav mehiških:

Njegova ekscelenca g. Francisco Castillo Nájera, sanitetni general, izredni poslanik in pooblaščen minister mehiški v Bruslju;

od predsednika republike Nikaragve:

g. Antonio Sottile, doktor prava, stalni delegat Nikaragve pri Društvu narodov;

od Njegovega Veličanstva kralja Norveške:

Njegova ekscelenca g. Johannes Irgens izredni poslanik in pooblaščen minister Norveške v Bernu, Rimu in Atenah,

g. Jens Christian Meinich, komandant pehote, generalni tajnik norveškega Rdečega križa;

od Njenega Veličanstva kraljice Holandije:

Njegova ekscelenca g. Willem Isaac Doude van Troostwijk, izredni poslanik in pooblaščen minister Holandije v Bernu;

g. Johan Carl Diehl, generalni major, sanitetni generalni inspektor vojaške zdravstvene službe, podpredsednik holandskega Rdečega križa,

g. Jacob Harberts, komandant v glavnem generalnem štabu, profesor višje vojaške šole;

od Njegovega cesarskega Veličanstva šaha Perzije:

Njegova ekscelenca Anouchirevan Khan Sepahbodi, izredni poslanik in pooblaščen minister Perzije v Bernu;

od predsednika republike Poljske:

g. Joseph Gabriel Pracki, sanitetni polkovnik,

g. W. Jerzy Babecki, podpolkovnik;

od predsednika republike Portugalske:

Njegova ekscelenca g. Vasco de Quevedo, izredni poslanik in pooblaščen minister Portugalske v Bernu,

g. Francisco de Calheiros e Menezes, prvi tajnik poslaništva;

od Njegovega Veličanstva kralja Rumunije:

Njegova ekscelenca g. Michel B. Boeresco, izredni poslanik in pooblaščen minister Rumunije v Bernu,
g. Eugène Vertejano, polkovnik, generalštabni oficir;

**od Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov
in Slovencev:**

Njegova ekscelenca g. Ilija Šumenković, izredni poslanik in pooblaščen minister kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Bernu, stalni delegat pri Društvu narodov;

od Njegovega Veličanstva kralja Sijama:

Njegovo presvetlo Visočanstvo princ Varnvaidya, izredni poslanik in pooblaščen minister Sijama v Londonu;

od Njegovega Veličanstva kralja Švedske:

Njegova ekscelenca g. Karl Ivan Westman, izredni poslanik in pooblaščen minister Švedske v Bernu;

od švicarskega zveznega sveta:

g. Paul Dinichert, pooblaščen minister, šef oddelka za zunanje zadeve zveznega političnega urada,

g. Carl Hauser, polkovnik sanitetnih čet, vojaški šef-zdravnik,

g. Anton Züblin, pehotni polkovnik na razpoloženju, odvetnik,

g. Roger de la Harpe, podpolkovnik sanitetnih čet, zdravnik,

g. Dietrich Schindler, vojno-sodni major, profesor meddržavnega prava na univerzi v Curihu;

od predsednika republike Češkoslovaške:

Njegova ekscelenca g. Zdenek Fierlinger, izredni poslanik in pooblaščen minister Češkoslovaške v Bernu;

od predsednika republike Turčije:

Njegova ekscelenca Hassan Bej, podpredsednik velike narodne skupščine Turčije, podpredsednik turškega Rdečega križa,

Njegova ekscelenca Nusret Bej, predsednik državnega sveta republike,

profesor Akil Mouktar Bej, doktor medicine,

doktor Abdulkadir Bej, podpolkovnik, vojaški zdravnik, profesor v višji strokovni šoli in v bolnici v Gulhane;

od predsednika vzhodne republike Uruguay:

Njegova ekscelenca g. Alfredo de Castro, izredni poslanik in pooblaščen minister Uruguaya v Bernu;

od predsednika republike Združenih držav Venezuele:

Njegova ekscelenca g. Caracciolo Para-Perez, izredni poslanik in pooblaščen minister Venezuele v Rimu,

g. Ivan Manuel Hurtado-Machado, namestnik odpravnika poslov Venezuele v Bernu;

ki so se, ko so drug drugemu priobčili svoja pooblastila, spoznana v dobri in predpisani obliki, sporazumeli, kakor sledi;

I. DEL.

Obče odredbe.

Člen 1.

Ta konvencija velja brez prejudica za odredbe VII. dela:

1. za vse osebe, o katerih govore členi 1., 2. in 3. haški konvenciji priključenega pravilnika o zakonih in običajih za vojne na suhem z dne 18. oktobra 1907. in ki jih je ujel neprijatelj;¹

2. za vse osebe, ki pripadajo oboroženim silam vojujočih se strank, ki jih neprijatelj ujame v toku pomorskih ali zračnih vojnih operacij s pridržkom odstopa, ki bi bil radi okolnosti pri ujetju neizbežen. Vendar taki odstopi ne smejo nasprotovati osnovnim načelom te konvencije; prenehati morajo v trenutku, ko dosepejo ujeete osebe v ujetniško taborišče.

Člen 2.

Vojni ujetniki so v oblasti neprijateljske sile, ne pa v oblasti posameznikov ali zborov vojske, ki so jih ujeli.

Z njimi se mora v vsakem času postopati človeško in se morajo očitati zlasti pred nasilji, žalitvami in javno radovednostjo.

Represalije proti njim so prepovedane.

Člen 3.

Vojni ujetniki imajo pravico do spoštovanja svoje osebe in časti. Z ženskami naj se postopa z vso obzirnostjo, ki jo zahteva njihov spol.

Ujetniki obdrže svojo popolno civilnopravno sposobnost.

Člen 4.

Sila, ki ima ujetnike v svoji oblasti, je dolžna skrbeti za njih vzdrževanje.

Razlike v postopanju z ujetniki so dopustne samo, ako so utemeljene glede na vojaške čine, stanje telesnega ali duševnega zdravja, poklicne sposobnosti ali spol onih, ki imajo od njih korist.

¹ Priključen pravilnik. Člen 1. — Vojni zakoni, pravice in dolžnosti ne veljajo samo za vojsko, ampak tudi za milico in za dobrovoljske zборе, ako izpolnjujejo sledeče pogoje:

1. da jim načeluje oseba, ki je odgovorna za svoje podrejene;
2. da imajo stalen in na daljavo viden razpoznavni znak;
3. da nosijo orožje očitno in
4. da se ravna po svojih operacijah po vojnih zakonih in običajih.

V deželah, kjer tvorijo milica ali dobrovoljski zbori vojsko ali predstavljajo njen del, so mišljeni že pod nazivom vojska.

Člen 2. Prebivalstvo neokupiranega ozemlja, ki ob neprijateljevem prihodu spontano zgrabi za orožje, da bi se borilo z vpadnimi četami, pa ne utegne organizirati se skladno s členom prvim, se smatra za vojujočo se silo, če nosi orožje očitno in se ravna po vojnih zakonih in običajih.

Člen 3. Oborožene sile vojujočih se strank so lahko postavljene iz borcev in neborcev. Če so ujeti od neprijatelja, imajo tako prvi kakor drugi pravico, da se postopa z njimi kot z vojnimi ujetniki.

II. DEL.

O ujetju.

Člen 5.

Vsak vojni ujetnik je dolžan na vprašanje povedati svoje pravo ime in čin ali pa svojo matično številko.

Ako prekrši ta predpis, more izgubiti ugodnosti, ki se priznavajo ujetnikom njegove vrste.

Nad ujetniki se ne sme vršiti nikakršna sila, da bi se pribavili podatki o stanju njihove vojske ali njihove dežele. Ujetnikom, ki odklonijo odgovor, se ne sme groziti niti se ne smejo žaliti niti izpostavljati neprijetnostim ali kakršnemukoli zapostavljanju.

Ako je ujetnik zbog svojega telesnega ali duševnega stanja nezmožen označiti svojo identiteto, se izroči sanitetni službi.

Člen 6.

Vse stvari in predmeti za osebno rabo — razen orožja, konjev, vojaške opreme in vojaških papirjev — ostanejo v posesti vojnih ujetnikov; prav tako tudi kovinski šlemi in maske proti strupenim plinom.

Denarne vsote, ki jih nosijo ujetniki s seboj, se jim smejo odvzeti samo po odredbi oficirja in po ugotovitvi njihovega zneska. O tem se jim izda pobotnica. Vsote, ki se odzamejo na ta način, se morajo vknjižiti v korist računa vsakega ujetnika.

Identitetne listine, činovne značke in vrednostni predmeti se ujetnikom ne smejo odvzeti.

III. DEL.

O ujetništvu.

I. oddelek.

O odvažanju vojnih ujetnikov.

Člen 7.

Po svojem ujetju se morajo vojni ujetniki odpeljati v najkrajšem roku v zbirališča, ki so v kraju, dovolj oddaljenem od borbne območja tako, da so zunaj nevarnosti. V nevarnem pasu se smejo zadrževati začasno samo oni ujetniki, ki bi bili zbog svojih ran ali bolezni izpostavljeni z odvozom večji nevarnosti, kakor če ostanejo na mestu.

Ujetniki se pri čakanju na odvoz iz borbne območja ne smejo brez potrebe izpostavljati nevarnostim.

Ako se odpravljajo ujetniki peš, se to normalno vrši samo v etapah po 20 kilometrov dnevno, razen ako zahteva daljše etape potreba, da se dospe čimprej do zaloga vode in hrane.

Člen 8.

Vojujoče se sile so dolžne, obveščati druga druga v najkrajšem roku o ujetju ujetnikov po obveščevalnih uradih, ki so organizirani po členu 77. Prav tako so dolžne priobčevati druga drugi službene naslove, na katere bodo rodbine ujetnikov mogle naslavljati svoja pisma.

Vsakemu ujetniku mora biti, čim je to mogoče učititi, dana možnost, da sam dopisuje s svojo rodbino ob pogojih, določenih v členih 36. in sledečih.

Glede ujetnikov, ujetih na morju, veljajo te odredbe čim je to po prispetju v pristanišče mogoče.

II. oddelek.

O taboriščih vojnih ujetnikov.

Člen 9.

Vojni ujetniki morejo biti internirani v kakem mestu, trdnjavi ali na kateremkoli kraju z obveznostjo, da se od tam ne oddaljijo čez izvestne, določene meje. Morejo se internirati tudi v ograjenih taboriščih; zapreti ali konsignirati se smejo samo radi neobhodnih varnostnih in higienskih ukrepov in samo dokler trajajo okolnosti, radi katerih so ti ukrepi postali potrebni.

Ujetniki, ki so bili ujeti v nezdravih krajih, kojih klima je pogubna za osebe, prihajajoče iz krajev z zmereno klimo, se premestijo, čim je to mogoče, v kraj z ugodnejšo klimo.

Vojujoče se sile se kolikor mogoče izogibajo združevanju ujetnikov različnih plemen in narodnosti v istem taborišču.

Noben ujetnik se ne sme nikoli poslati nazaj v kraj, kjer bi bil izpostavljen ognju borbne območja, niti se ne sme uporabljati za to, da bi s svojo navzočnostjo zaščitil kake točke ali kraje pred bombardiranjem.

1. poglavje. — O ustroju taborišča.

Člen 10.

Vojni ujetniki se nastanijo v zgradbah ali barakah, ki nudijo vsa možna higienska in zdravstvena jamstva.

Prostori morajo biti popolnoma zavarovani pred vlago, dovolj kurjeni in razsvetljeni. Podvzeti se morajo vsi potrebni varnostni ukrepi proti nevarnosti požara.

Kar se tiče spalnic, morajo biti predpisi glede skupne površine, minimalne prostornine, opreme in spalne opreme isti kakor za čete v zbirališčih one sile, ki ima ujetnike v svoji oblasti.

2. poglavje. — O hrani in obleki vojnih ujetnikov.

Člen 11.

Obrok jedi za vojne ujetnike naj bo po količini in kakovosti enak obroku za čete v zbirališču.

Razen tega naj dobe ujetniki možnost, da si sami pripravijo priboljške, s katerimi morda razpolagajo.

Pitna voda se jim daje v popolnoma dovoljni količini. Uživanje tobaka jim je dopuščeno. Ujetniki se smejo zaposlovati v kuhinjah.

Vsakršni kolektivni disciplinski ukrepi, ki bi se tikali hrane, so zabranjeni.

Člen 12.

Obleko, perilo in obutev daje vojnim ujetnikom sila, ki jih ima v svoji oblasti. Zamenjevanje in popravila teh stvari se morajo redno obavljati. Razen tega morajo delavci prejemati delovno obleko, kjer to zahteva značaj posla.

V vseh taboriščih se uredi kantina, kjer si morejo ujetniki nabavljati življenske potrebščine in predmete za vsakdanjo rabo po krajevnih trgovskih cenah.

Ugodnosti, ki jih dovoljujejo kantine v korist uprav taborišča, se uporabljajo v prid ujetnikov.

3. poglavje. — O higieni v taboriščih.

Člen 13.

Vojujoče se sile so dolžne ukreniti vse potrebno, da se očuva čistoča in zdravstvenost v taborišču in da se prepreči epidemije.

Vojni ujetniki razpolagajo podnevi in ponoči z napeljavami, ki jih je v skladu s higienskimi predpisi vzdrževati trajno v čistem stanju.

Tudi sicer se poleg kadnih in pršnih kopeli, s katerimi so taborišča oskrbljena v mejah možnosti, daje ujetnikom zadostna množina vode za njih skrb za telesno čistočo.

Imeti morajo možnost baviti se s telesnimi vajami in uživati čist zrak.

Člen 14.

Vsako taborišče ima bolnico, kjer dobivajo vojni ujetniki vsakovrstno nego, ki jo potrebujejo. Po potrebi se za bolnike z nalezljivimi boleznimi preskrbe prostori za izoliranje.

Stroški za zdravljenje, kamor spadajo tudi stroški za začasne proteze, grede v breme sile, ki ima ujetnike v svoji oblasti.

Vojujoče se sile so dolžne izdati na zahtevo vsakemu ujetniku, ki je bil zdravljen, uradno izjavo, v kateri označijo vrsto in trajanje njegove bolezni kakor tudi nujene mu nege.

Vojujočim se silam je na izvolji, da se v posebnih sporazumih vzajemno pooblaste, da smejo zadržati v taboriščih zdravnike in bolničarje, ki jim je poverjeno negovanje svojih ujetih sodržavljancev.

Ujetniki, ki so oboleli na težki bolezni ali katerih stanje zahteva važno kirurško intervencijo, se morajo na stroške sile, ki jih ima v svoji oblasti, sprejeti v vsak vojaški ali civilni zavod, ki je kvalificiran za njih nego.

Člen 15.

Zdravniški pregledi vojnih ujetnikov se prirejajo vsaj enkrat mesečno. Njihova naloga je nadzorovanje občega zdravstvenega stanja kakor tudi stanja čistoče in ugotavljanje nalezljivih bolezni, zlasti tuberkuloze in spolnih bolezni.

4. poglavje. — Umske in duševne potrebe vojnih ujetnikov.

Člen 16.

Vojnim ujetnikom se mora dati najširša možnost za opravljanje njih verskih dolžnosti, s čimer se razume tudi prisostvovanje službi božji njihove veroizpovedi z edinim pogojem, da se držijo reda in disciplinskih odredb, predpisanih po vojaškem oblastvu.

Duhovniki, vojni ujetniki, katerekoli veroizpovedi, so upravičeni opravljati v polnem obsegu svojo službo božjo med svojimi verniki.

Člen 17.

Vojujoče se sile podpirajo, kolikor je mogoče, umstvene in sportne zabave, organizirane po vojnih ujetnikih.

5. poglavje. — O notranji disciplini v taboriščih.

Člen 18.

Vsako taborišče vojnih ujetnikov je podrejeno oblasti odgovornega oficirja.

Razen zunanjih izrazov spoštovanja, ki so predpisani po pravilnikih, veljavnih v njihovih armadah glede domačih, so vojni ujetniki dolžni pozdravljati tudi oficirje one sile, ki jih ima v svoji oblasti.

Oficirji, vojni ujetniki, so dolžni pozdravljati samo oficirje te sile višjega ali enakega čina.

Člen 19.

Dovoljeno je nositi značke svojega čina in odlikovanja.

Člen 20.

Pravilniki, odredbe, opomini in objave vsake vrste se morajo objavljati vojnim ujetnikom v jeziku, ki ga oni razumejo. Isto pravilo velja tudi za zaslišavanja.

6. poglavje. — Posebne odredbe o oficirjih in njim enakih.

Člen 21.

Ob pričetku sovražnosti so vojujoče se sile dolžne, vzajemno priobčiti si naslove in čine, ki so v rabi v njihovih vojskah, radi zavarovanja enakosti postopanja z oficirji in njim enakimi v enakovrednih činih.

Z ujetimi oficirji in njim enakimi se postopa z obzirnostjo, ki jim gre po njihovem činu in njihovi starosti.

Člen 22.

Da se oskrbi potrežba v oficirskih taboriščih, se dodeli tem zadostno število ujetih vojakov iz njihove vojske, in sicer kolikor mogoče takih, ki govorijo isti jezik, pri čemer je paziti na čin oficirjev in njim enakih.

Svojo hrano in svojo obleko si slednji nabavljajo iz plače, ki jim jo daje sila, ki jih ima v svoji oblasti. Na vsak način se mora favorizirati upravljanje kuhinje po oficirjih in njim enakih.

7. poglavje. — O denarnih virih vojnih ujetnikov.

Člen 23.

Ako ni posebnih sporov med vojujočimi se silami, zlasti onih, ki so določeni v členu 24., dobivajo oficirji in njim enaki vojni ujetniki od sile, ki jih ima v svoji oblasti, isto plačo kakor oficirji v vojski te sile v odgovarjajočih činih, vendar s pogojem, da ta plača ne presega one, do katere imajo pravico v armadah one dežele, kateri so služili. Ta plača se jim izdaja v polnem iznosu ako je mogoče, enkrat mesečno in se jim ne more ničesar odbijati za izdatke, ki jih ima sila, ki jih ima v svoji oblasti, niti tedaj, ako so ti izdatki učinjeni njim v prid.

S sporazumom med vojujočimi se silami se ustanovi menjalni tečaj, ki velja za ta plačevanja. Ako takega sporazuma ni, se usvoji oni tečaj, ki je veljal v trenutku pričetka sovražnosti.

Vsa izplačila, izvršena vojnim ujetnikom na račun plače, povrne ob koncu sovražnosti ona sila, ki so ji služili.

Člen 24.

Ob pričetku sovražnosti ustanove vojujoče se sile sporazumno največji znesek gotovine, ki jo morejo hraniti pri sebi vojni ujetniki raznih činov in kategorij. Vsak višek, ki je vzet ali zadržan vojnemu ujetniku kakor tudi vsak denarni depozit, ki bi ga on položil, se vnese v korist njegovega računa in se ne more zamenjati v tujo valuto brez njegovega pristanka.

Končni preostanki njihovih računov se izplačajo vojnim ujetnikom ob koncu njihovega ujetništva.

Dokler traja ujetništvo, se jim dovolijo olajšave glede prenosa teh vsot bodisi v celoti ali deloma bankam ali posameznim osebam v njihovi domovini.

8. poglavje. — O premeščanju vojnih ujetnikov.

Člen 25.

Ako potek vojnih operacij tega ne zahteva, se bolni in ranjeni vojni ujetniki ne premeščajo toliko časa, dokler bi potovanje utegnilo kvarno vplivati na njihovo ozdravljenje.

Člen 26.

V primeru premestitve se vojni ujetniki predhodno uradno obveste o novi namembi; dopuščeno jim je vzeti s seboj stvari za osebno rabo, svojo korespondenco in zavoje, došle na njihov naslov.

Ukrepe se vse, kar je potrebno, da se jim pisma in pošiljke, poslana na njihov naslov v prejšnjem taborišču, dostavijo brez odloga.

Vsote, deponirane v korist vojnih ujetnikov, ki so premeščeni, se dostavijo pristojnemu oblastvu v kraju njihovega novega bivališča.

Stroški, nastali zbog premestitve, padejo v breme sile, ki ima ujetnike v svoji oblasti.

III. oddelek.

O delu vojnih ujetnikov.

1. poglavje. — Obče odredbe.

Člen 27.

Vojujoče se sile smejo uporabljati zdrave vojne ujetnike za delavce po njihovem činu in njihovih sposobnostih z izjemo oficirjev in njim enakih.

Ako pa oficirji ali njim enaki zahtevajo dela, ki bi bilo zanje primerno, se jim v mejah možnosti pribavi tak posel.

Ujeti podoficirji se morejo uporabiti samo za nadzorovalna dela, razen ako izrečno zahtevajo plačan posel.

Vojujoče se sile so dolžne, dajati za ves čas ujetništva onim vojnim ujetnikom, ki so postali žrtve nesreč pri delu, možnost, poslužiti se odredb, ki veljajo za delavce iste kategorije po zakonodavstvu sile, ki ima te ujetnike v svoji oblasti. Kar se tiče vojnih ujetnikov, na katere se zakonske odredbe ne bi mogle primeniti zbog zakonodaje te sile, se ta obvezuje, priporočiti svojemu zakonodavstvu vse ukrepe, primerne, da pridejo žrtve do pravične odškodnine.

2. poglavje. — O organizaciji dela.

Člen 28.

Sila, ki ima ujetnike v svoji oblasti, prevzame nase vso odgovornost za vzdrževanje, nego, ravnanje in izpla-

čevanje dnine onim vojnimi ujetnikom, ki delajo za privatnike.

Clen 29.

Noben vojni ujetnik se ne sme uporabljati za dela, za katera ni telesno sposoben.

Clen 30.

Delovni čas vojnih ujetnikov, v katerega je računati tudi čas, potreben za pot na delo in povratek z dela, ne sme trajati predolgo in ne sme v nobenem primeru prekoračiti delovnega časa, dopuščenega za civilne delavce iz dotičnega kraja, ki opravljajo isto delo. Vsakemu ujetniku se prizna nepretrgan odmor dvajset štirih ur enkrat na teden, predvsem v nedeljo.

3. poglavje. — 0 prepovedanem delu.

Clen 31.

Dela, ki jih vršijo vojni ujetniki, ne smejo imeti nobene direktne zveze z vojnimi operacijami. Zlasti je prepovedano uporabljati vojne ujetnike za izdelovanje in prevoz orožja ali municije vsake vrste, kakor tudi za prevoz materiala, namenjenega borbim enotam.

Ako se prekršijo odredbe prejšnjega odstavka, smejo vojni ujetniki po izvršitvi ali ob pričetku izvrševanja dotične odredbe predložiti svoje pritožbe po zaupnikih, kojih funkcije so predvidene v členih 43. in 44. ali, ako zaupnikov ni, po predstavniku sile zaščitnice.

Clen 32.

Prepovedano je uporabljati vojne ujetnike za nezdrava ali revarna dela.

Vsako otežkočanje delovnih razmer z disciplinskimi ukrepi je prepovedano.

4. poglavje. — 0 delovnih oddelkih.

Clen 33.

Uprava delovnih oddelkov mora biti slična upravi ujetniških taborišč, zlasti glede zdravstvenih pogojev, hrane, nege v primeru nesreče ali bolezni, dopisovanja in prejemanja pošilk.

Vsak delovni oddelek je podrejen ujetniškemu taborišču. Komandant tega taborišča je odgovoren za priimenjanje odredb te konvencije v delovnih oddelkih.

5. poglavje. — 0 mezdi (plači).

Clen 34.

Vojni ujetniki ne prejemaajo mezde za dela pri upravi, urejanju in vzdrževanju taborišča.

Vojni ujetniki, uporabljeni za druga dela, imajo pravico do mezde, ki se jim ustanovi s sporazumom med vojujočimi se silami.

V teh sporazumih se določi prav tako del, ki ga more uprava taborišča pridržati, vsota, ki pripade vojnemu ujetniku in način, kako se mu dá ta vsota na razpolago v času njegovega ujetništva.

Pred sklenitvijo omenjenih sporazumov se odreja nagrada za delo ujetnikov po sledečih načelih:

a) Dela, izvrševana za državo, se plačujejo po tarifah, veljavnih za vojaške osebe domače vojske, ki opravljajo ista dela, ali če takih ni, po tarifi, ki je v zvezi z izvršenim delom.

b) Ako se opravljajo dela za druge javne uprave ali za privatne osebe, se pogoji zanje uredijo sporazumno z vojaškim oblastvom.

Preostanek, ki ostane v korist ujetnika, se temu preda ob koncu njegovega ujetništva. Ako umre, se dostavi preostanek diplomatskim potem pokojnikovim pravnim naslednikom.

IV. oddelek.

0 odnošajih vojnih ujetnikov do zunanjega sveta.

Clen 35.

Čim se prično sovražnosti, objavijo vojujoče se sile ukrepe, predvidene za izvrševanje določb tega oddelka.

Clen 36.

Vsaka od vojujočih se sil določi občasno število pisem in dopisnic, ki jih smejo pošiljati vojni ujetniki raznih kategorij mesečno in priobči to število nasprotni vojujoči se sili. Ta pisma in dopisnice se ne smejo iz disciplinskih razlogov zadrževati ali pridrževati.

Najkasneje v enem tednu po prihodu v taborišče kakor tudi v primeru bolezni mora biti ujetniku dana možnost poslati svoji družini dopisnico, v kateri jo obvesti o svojem ujetju in o stanju svojega zdravja. Omenjene dopisnice je dostavljati z največjo mogočo brzino in se ne smejo na noben način zadrževati.

V splošnem se vrši dopisovanje ujetnikov v njihovem maternem jeziku. Vojujoče se sile morejo dopuščati tudi dopisovanje v drugih jezikih.

Clen 37.

Vojnim ujetnikom je dovoljeno prejemati osebno poštno zavoj, ki vsebujejo življenske potrebščine in druge predmete, namenjene za njihovo prehrano ali njihovo obleko. Zavoji se izdajajo prejemnikom proti potrdilu.

Clen 38.

Pisma in denarne ali vrednostne pošiljke, kakor tudi poštni zavoji, namenjeni vojnemu ujetniku ali ki jih oni odpošiljajo bodisi neposredno ali po obveščevalnih uradih, predvidenih v členu 77., so osvobojeni vseh poštnih pristojbin, tako v državi, odkoder se pošiljajo in v namembni državi kakor tudi v vmesnih državah.

Darila in podpore v naravi, namenjeni ujetnikom, so prav tako oproščeni vseh uvoznih in drugih javnih dajatev kakor tudi prevoznih pristojbin na železnicah v državni eksploataciji.

Ujetnikom se more v primeru priznane nujne potrebe dovoliti, da pošiljajo brzojavke proti plačilu običajnih pristojbin.

Clen 39.

Vojnim ujetnikom je dovoliti, da osebno prejemaajo knjižne pošiljke, za katere se more odrediti cenzura.

Predstavniki sil zaščitnic in predpisno priznanih in pooblaščenih podpornih društev morejo pošiljati knji-

ževna dela in zbirke knjižnicam po ujetniških taborih. Predaja teh pošilk knjižnicam se ne more zavlačevati z izgovorom na težave s cenzuro.

Člen 40.

Pisemska cenzura se mora izvršiti v najkrajšem mogočem roku. Pregledovanje poštnih pošilk se mora razen tega izvrševati na način, primeren, da se očuvajo pred pokvarjenjem življenske potrebščine, ki bi bile morda v zabojih in, ako je mogoče, v navzočnosti prejemnika ali od prejemnika predpisno priznanega zaupnika.

Prepovedi dopisovanja, odredene po vojujočih se silah iz vojaških ali političnih razlogov, smejo biti samo prehodnega značaja in morajo trajati čim krajši čas.

Člen 41

Vojujoče se sile omogočijo vse olajšave za dostavljanje spisov, listin in dokazil, namenjenih vojnim ujetnikom ali podpisanih od teh, zlasti pa pooblastil in oporok.

Ukrenejo tudi vse potrebno, da se v potrebi omogoči overovljenje podpisov, danih od ujetnikov.

V. oddelek.

0 odnošajih vojnih ujetnikov do oblastev.

1. poglavje. — Pritožbe vojnih ujetnikov glede ujetniške uprave.

Člen 42.

Vojni ujetniki imajo pravico predlagati vojaškim oblastvom, pod katerih oblastjo so, svoje pritožbe glede ujetniške uprave, kateri so podrejeni.

Prav tako imajo pravico obračati se na predstavnike sil zaščitnic in jih opozarjati na stvari, glede katerih bi se mogli pritoževati nad ujetniško upravo.

Te pritožbe in reklamacije se morajo hitro dostavljati.

Tudi če se dokaže, da so neosnovane, ne smejo biti te pritožbe povod za nikakršno kaznovanje.

2. poglavje. — 0 predstavnikih vojnih ujetnikov.

Člen 43

V vsakem kraju, kjer so vojni ujetniki, so ti upravičeni izbrati si zaupnike, ki imajo nalogo, da jih zastopajo pred vojnimi oblastmi in pri silah zaščitnicah.

To izvolitev mora potrditi vojaško oblastvo.

Zaupniki so dolžni prejemati in razdeljevati skupne pošiljke. Ako se ujetniki odločijo, da organizirajo med seboj sistem vzajemne pomoči, spada organizacija v pristojnost zaupnikov. Na drugi strani morejo nuditi svojo pomoč ujetnikom radi olajšave njihovih zvez s podpornimi društvi, omenjenimi v členu 78.

V taboriščih oficirjev in njim enakih se prizna najstarejši oficir v najvišjem činu za posrednika med taboriščnimi oblastmi in ujetimi oficirji in njim enakimi. Radi tega se more odrediti eden od ujetih oficirjev, da mu pomaga kot tolmač pri razpravah s taboriščnimi oblastmi.

Člen 44.

Ako se zaupniki uporabijo za delavce, se mora njihovo delo, ki ga opravljajo kot predstavniki vojnih ujetnikov, vračunati v obvezni delovni čas.

Zaupnikom se dovoljujejo vse olajšave za njihovo dopisovanje z vojaškimi oblastmi in s silo zaščitnico. To dopisovanje ni omejeno.

Noben ujetniški predstavnik ne more biti premeščen, ne da bi se mu pustil izvesten čas, da uvede svojega naslednika v tekoče posle.

3. poglavje. — 0 kazenskih sankcijah glede vojnih ujetnikov.

1. — Splošne odredbe.

Člen 45.

Vojni ujetniki so podrejeni zakonom, pravilnikom in naredbam, ki veljajo v vojskah sile, ki jih ima v svoji oblasti.

Vsak čin nepokorščine upravičuje glede njih ukrepe, ki so določeni po teh zakonih, pravilnikih in naredbah.

Vsekakor pa ostanejo pridržane odredbe tega poglavja.

Člen 46.

Vojni ujetniki se morejo kaznovati po vojaških oblastvih in sodiščih sile, ki jih ima v svoji oblasti, samo z onimi kaznimi, ki so predvidene za kazniva dejanja vojaških oseb domačih armad.

Kadar prestajajo oficirji, podoficirji in vojaki vojni ujetniki disciplinsko kazen, se z njimi ne postopa slabše nego je to predvideno glede istih kazni pri enakih činih v armadah sile, ki ima ujetnike v svoji oblasti.

Prepovedane so vse telesne kazni, vsako zapiranje v prostorih, ki niso razsvetljeni po dnevni svetlobi in sploh kakršnakoli oblika krutosti.

Prav tako so prepovedane kolektivne kazni za individualna kazniva dejanja.

Člen 47.

Kazniva dejanja, ki predstavljajo disciplinske prekrške, zlasti pa poskušeni pobeg, naj se hitro ugotove; za vse vojne ujetnike, s činom ali brez njega, naj se preventivni zapor skrajša na neobhodni minimum.

Sodne preiskave proti vojnim ujetnikom se vrše tako hitro, kakor dopuščajo okoliščine; preventivni pripor naj se kolikor mogoče skrajša.

V vseh primerih se čas preventivnega pripora odšteje od disciplinske ali sodne izrečene kazni, kolikor je takšno odštetje dopustno za domače vojaške osebe.

Člen 48.

Z vojnimi ujetniki, ki so prestali sodne ali disciplinske kazni, na katere so bili obsojeni, se ne sme postopati drugače nego z ostalimi ujetniki.

Vendar se morejo ujetniki, ki so bili kaznovani radi poskušnega pobega, podrediti posebnemu nadzorstvu, ki pa ne sme vsebovati ukinitve nobenih garancij, priznanih ujetnikom po tej konvenciji.

Člen 49.

Sila, ki ima ujetnike v svoji oblasti, ne sme nobenemu ujetniku odvzeti čina.

Disciplinsko kaznovanim ujetnikom se ne smejo vzeti ugodnosti, ki so združene z njihovim činom. Zlasti ne smejo biti oficirji in njim enaki, ki morajo prestatati kazni na prostosti, zaprti v istih prostorih kakor kaznovani podoficirji ali preprosti vojaki.

Člen 50.

Vojni ujetniki, ki pobegnejo, pa jih zasačijo preden so mogli priti do svoje vojske ali zapustiti ozemlje, zavzeto po vojski, ki jih je ujela, se smejo kaznovati samo z disciplinskimi kaznimi.

Ujetniki, ki jim uspe priti do svoje vojske ali zapustiti ozemlje, zavzeto po vojski, ki jih je ujela, pa so potem vnovič ujeti, se radi svojega prejšnjega pobega ne smejo kaznovati z nikakršno kaznijo.

Člen 51.

Poskušeni pobeg, četudi je bil ponovljen, se ne smatra za obteževalno okolnost v primeru, da je vojni ujetnik postavljen pred sodišče radi hudodelstev ali kaznivih dejanj proti osebam ali proti lastnini, izvršenih v času poskušenega pobega.

Po poskušnem ali izvršenem pobegu se morejo begunčevi tovariši, ki so mu pomagali pri pobegu, kaznovati radi tega samo z disciplinsko kaznijo.

Člen 52.

Vojujoče se sile pazijo na to, da pristojna oblastva postopajo z največjo prizanesljivostjo pri ocenjevanju vprašanja, ali naj se kaznivo dejanje, ki ga je izvršil vojni ujetnik, kaznuje disciplinski ali sodno.

To bo zlasti tudi takrat, kadar gre za ocenitev kaznivih dejanj, ki so v zvezi s pobegom ali poskušnim pobegom.

Ujetnik sme biti radi istega kaznivega dejanja ali na osnovi iste obtožbe le enkrat kaznovan.

Člen 53.

Noben vojni ujetnik, ki je v stanju, predvidenem za repatriiranje, pa je kaznovan z disciplinsko kaznijo, se ne sme zadržati radi tega, ker še ni prestatil svoje kazni.

Ujetniki, ki se morajo repatriirati, pa so v kazenski preiskavi, se smejo izključiti od repatriacije vse do zaključka postopanja, in ako so kaznovani, do prestanka kazni; oni, ki so že zaprti na osnovi sodbe, se smejo zadržati vse do prestanka njihovega zapor.

Vojujoče se sile si priobčijo sezname onih, ki ne bodo mogli biti repatriirani iz razlogov, navedenih v prejšnjem odstavku.

2. — Disciplinske kazni

Člen 54.

Zapor je najstrožja disciplinska kazen, ki se more naložiti vojnemu ujetniku.

Ista kazen ne sme trajati dalj nego trideset dni.

Ta najvišja meja tridesetih dni se ne sme prekoračiti, ako je več kaznivih dejanj, za katera odgovarja ujetnik disciplinski v času, ko se ugotavljajo, pa naj so ta kazniva dejanja v medsebojni zvezi ali ne.

Če je ujetnik med zaporom ali po prestatnem zaporu kaznovan z novo disciplinsko kaznijo, morata biti obe zaporni periodi ločeni po vmesni dobi vsaj treh dni, ako vsaj ena od njih traja deset ali več dni.

Člen 55.

S pridržkom odredbe, ki je predmet zadnjega odstavka člena 11., se morejo применiti kot kazenske poostitve za ujetnike, kaznovane z disciplinskimi kaznimi, one omejitve pri hrani, ki so dopustne v vojskah sile, ki ima ujetnike v svoji oblasti.

Člen 56.

V nobenem primeru se ujetniki ne morejo premeščati v kazenske zavode (temnice, zapore, kaznilnice itd.), da bi tam prestajali disciplinske kazni.

Prostori, v katerih se prestajajo disciplinske kazni, morajo biti v skladu s higienskimi zahtevami.

Kaznovanim ujetnikom naj se daje možnost, da se vzdržujejo v snažnem stanju.

Vsak dan naj imajo ti ujetniki možnost, da se gibljejo ali bivajo v čistem zraku najmanj dve uri.

Člen 57.

Vojnim ujetnikom, ki so kaznovani z disciplinskimi kaznimi, je dovoljeno čitanje in pisanje kakor tudi pošiljanje in prejemanje pisem.

Nasprotno pa se morejo zavoji in denarne pošiljke pridržati in ne izročiti prejemnikom, dokler ne prestatnejo kazni. Ako vsebujejo neizdani zavoji življenske potreščine, ki se hitro pokvarijo, se izroče taboriščni bolnici ali kuhinji.

Člen 58.

Disciplinski kaznovanim vojnim ujetnikom je dopuščeno, da se na prošnjo predstavijo na vsakdanjem zdravniškem pregledu. Nuditi se jim mora nega, kakršno smatrajo zdravniki za potrebno in se po potrebi prepeljejo v taboriščno ali drugo bolnico.

Člen 59.

Disciplinske kazni izreka razen v primerih pristojnosti sodišč ali višjih vojaških oblastev samo oficir, ki ima disciplinsko oblast kot komandant taborišča ali oddelka ali odgovorni oficir, ki ga zastopa.

3. — Sodne preiskave.

Člen 60.

Ob pričetku sodnega postopanja, uvedenega proti vojnemu ujetniku, obvesti sila, ki ga ima v svoji oblasti, o tem predstavnika sile zaščitnice, čim more to storiti, vsekakor pa pred pričetkom ustne razprave.

Dotično obvestilo vsebuje sledeče podatke:

- a) ujetnikov civilni poklic in čin;
- b) bivališče ali kraj, kjer je zaprt;
- c) obrazložitev razlogov obtožbe in na-

vedbo zakonskih odredb, ki jih je применiti.

Ako ni mogoče v tem obvestilu navesti tudi sodišča, ki bo sodilo v tej stvari, dneva pričetka ustne razprave in kraja, kjer se bo vršila, se ti podatki dostavijo naknadno predstavniku sile zaščitnice, brž ko je to mogoče, vsekakor pa najmanj tri tedne pred pričetkom ustne razprave.

Člen 61.

Noben vojni ujetnik ne sme biti obsojen, ne da bi imel prilike za obrambo.

Noben vojni ujetnik se ne more prisiliti k priznanju krivde za dejanje, katerega je obtožen.

Člen 62.

Vojni ujetnik ima pravico do podpore po kvalificiranem zagovorniku, ki ga sam izbere in more zahtevati, da se mu dovoli poslužiti se pristojnega tolmača, ako je to potrebno. Vojujoča se sila, ki ga ima v svoji oblasti, ga pred pričetkom ustne razprave pravočasno obvesti o njegovi pravici.

Če si ujetnik ne izbere zagovornika, mu more oskrbeti zagovornika sila zaščitnice. Sila, ki ima ujetnike v svoji oblasti, dostavi sili zaščitnici, ako ta zahteva, seznam oseb, kvalificiranih za zagovorništvo.

Predstavniki sile zaščitnice imajo pravico prisostvovati ustni razpravi.

Izjema od tega pravila je dopustna samo, ako mora ostati ustna razprava tajna v interesu javne varnosti. O tem obvesti sila, ki ima vojne ujetnike, že vnaprej silo zaščitnico.

Člen 63.

Osodba vojnega ujetnika se more izreči samo po onih sodiščih in po istem postopku kakor glede oseb, ki pripadajo oboroženi vojski sile, ki ima ujetnike v svoji oblasti.

Člen 64.

Vsak vojni ujetnik ima pravico do pritožbe proti vsaki obsodbi, izrečeni nad njim, prav tako, kakor osebe, ki pripadajo oboroženim močem sile, ki ima ujetnike v svoji oblasti.

Člen 65.

Sodbe, izrečene nad vojnimi ujetniki, se priobčijo brez odloga sili zaščitnici.

Člen 66.

Ako je vojni ujetnik obsojen na smrt, se kar najhitreje predloži predstavniku sile zaščitnice obvestilo, v katerem so podrobno obrazložene narava in okoliščine kaznivega dejanja, da ga dostavi sili, v koje vojski je služil dotični vojni ujetnik.

Obsodba se ne izvrši pred potekom roka najmanj treh mesecev od dneva omenjene obvestitve.

Člen 67.

Nobenemu vojnemu ujetniku se ne morejo zaradi obsodbe ali iz drugega razloga odvzeti pravice po členu 42. te konvencije.

IV. DEL.

O prestanku ujetništva.

I. oddelek.

O neposredni repatriaciji in o hospitalizaciji v nevtralni državi.

Člen 68.

Vojujoče se sile so dolžne repatriirati neglede na čin in število vojne ujetnike, ki so težko bolni ali težko ranjeni, potem ko se je njihovo stanje toliko izboljšalo, da se morejo transportirati.

S sporazumi med vojujočimi se silami se določijo pozneje, brž ko bo to mogoče, primeri invalidnosti in bolezni, ki naj se radi njih izvrši direktno repatriiranje, kakor tudi primere, radi katerih naj se vojni ujetniki odpremeljajo v nevtralne države. Dokler se ne sklenejo taki sporazumi, morejo vojujoče se sile postopati po obrazcu sporazuma, ki je priključen tej konvenciji kot primer.

Člen 69.

Po pričetku sovražnosti se sporazumejo vojujoče se sile glede imenovanja mešanih zdravniških komisij. Te komisije so sestavljene iz treh članov, od katerih pripadajo dva poljubni nevtralni državi, tretjega pa določi sila, ki ima vojne ujetnike v svoji oblasti; komisiji predseduje eden od zdravnikov iz nevtralne države. Te mešane zdravniške komisije opravljajo preglede bolnih in ranjenih vojnih ujetnikov in ukrepajo, kar je glede njih koristno.

Sklepi teh komisij se stvarjajo z večino glasov in se izvršujejo v najkrajšem času.

Člen 70.

Razen onih, ki jih določi taboriščni zdravnik, se pregledajo sledeči vojni ujetniki po mešani zdravniški komisiji, omejeni v členu 69., radi njih direktne repatriacije ali hospitalizacije v nevtralni državi:

a) ujetniki, ki prijavijo takšno zahtevo neposredno taboriščnemu zdravniku,

b) ujetniki, ki jih predlagajo zaupniki, predvideni v členu 43. bodisi iz lastnega nagiba ali na zahtevo ujetnikov samih,

c) ujetniki, ki jih predlaga sila, v koje vojski so služili, ali podporno društvo, ki je predpisno priznано in pooblašeno po tej sili.

Člen 71.

Vojnim ujetnikom, ki so postali žrtve nesreč pri delu, izvzemši one, ki so se namerno poškodovali, se daje možnost, da se v pogledu repatriacije ali eventualne hospitalizacije v nevtralni državi poslužijo istih odredb.

Člen 72.

Med trajanjem sovražnosti morejo iz razlogov človekoljubja skleniti vojujoče se sile sporazume radi direktne repatriacije ali hospitalizacije v nevtralni državi zdravih vojnih ujetnikov, ki so že dolgo časa v ujetništvu.

Člen 73.

Stroške repatriacije ali prevoza vojnih ujetnikov v nevtrarno državo nosi od meje sile, ki ima ujetnike v svoji oblasti, ona sila, v koje vojski so ti ujetniki služili.

Člen 74.

Nobena repatriirana oseba se ne sme uporabiti za aktivno vojaško službo.

II. oddelek.

O izpustitvi na svobodo in repatriaciji po prestanku sovražnosti.

Člen 75.

Ko vojujoče se sile sklenejo sporazum o premirju, so načeloma dolžne sprejeti vanj dogovorjene odredbe glede repatriacije vojnih ujetnikov. Če pa zadevne odredbe niso mogle biti sprejete v ta sporazum, stopijo vendar čimprej vojujoče se sile v stik glede tega. Na vsak način se mora izvršiti vrnitev vojnih ujetnikov v domovino v najkrajšem času po sklenitvi miru.

Vojni ujetniki pa, ki bi bili v kazenski preiskavi radi hudodelstva ali navadne kršitve zakonov, se morejo zadržati vse do zaključka postopanja, ako so pa kaznovani, vse do prestane kazni. Isto velja tudi za one, ki so bili obsojeni radi hudodelstva ali navadne kršitve zakonov.

Po sporazumu med vojujočimi se silami se morejo ustanoviti komisije z nalogo, da poiščejo razkropljene ujetnike in da zaščitijo njih vrnitev v domovino.

V. DEL.

O smrti vojnih ujetnikov.

Člen 76.

Oporoke vojnih ujetnikov se sprejemajo in sestavljajo ob istih pogojih, kakršni veljajo za vojaške osebe domače vojske.

Prav tako se postopa po istih pravilih glede listin, ki se nanašajo na ugotavljanje smrtnih primerov.

Vojujoče se sile skrbijo za to, da se vojni ujetniki, ki umro, dostojno pokopljejo in da se na grobovih navedejo vsi koristni podatki, da se grobovi očuvajo in primerno vzdržujejo.

VI. DEL.

O podpornih in obveščevalnih pisarnah za vojne ujetnike.

Člen 77.

Ko se prične sovražnost, ustanove vsaka vojujoča se sila kakor tudi nevtralne sile, ki bodo sprejemale bojovnike, službeno obveščevalno pisarno za vojne ujetnike, ki so na njihovem ozemlju.

V najkrajšem možnem roku obvesti vsaka od vojujočih se sil svojo obveščevalno pisarno o vsakem ujetju, ki ga izvrše njene vojske in ji da vse potrebne podatke o istovetnosti, s katerimi razpolaga in ki dopuščajo, da

se hitro obveste interesirane rodbine, kakor tudi službene naslove, na katere bodo mogle rodbine ujetnikom pisati.

Obveščevalna pisarna dostavi hitro vse te podatke zainteresiranim silam na eni strani po silah zaščitnicah, na drugi strani pa po centralni agenciji, predvideni v členu 79.

Obveščevalna pisarna, ki ji je dolžnost odgovarjati na vsa vprašanja glede vojnih ujetnikov, prejema od raznih pristojnih uradov vse podatke glede interniranja in izprememb, o izpustitvah na svobodo proti častni besedi, repatriacijah, pobegih, bivanjih v bolnici, smrtnih primerih kakor tudi ostale podatke, potrebne, da se osnuje in sproti vodi individualni popis za vsakega ujetnika.

Pisarna vpisuje v ta popis v mejah možnosti in s pridržkom odredb člena 5.: matično številko, ime in priimek, rojstni datum in kraj, čin in vojno edinico predmetne osebe, očetovo ime in materin priimek, naslov oseb, ki naj se obveste v primeru nesreče, ranitve, čina in kraj ujetja, internacije, ranitve, smrti in vse ostale važne podatke.

Interesiranim silam se dostavljajo tedenski sezname, ki vsebujejo vse podatke, ki bi bili primerni, da se olajša identificiranje vsakega ujetnika.

Individualni popis vojnega ujetnika se preda po sklenitvi miru oni sili, kateri je služil.

Obveščevalna pisarna je razen tega dolžna zbirati vse predmete za osebno rabo, vrednosti, pisma, plačilne knjižice, identitetne značke itd., ki jih puste v domovino vrnjeni, na častno besedo izpušeni, pobegli ali umrli vojni ujetniki, in jih dostavi interesiranim državam.

Člen 78.

Društva za pomoč vojnim ujetnikom, predpisno osnovana po zakonih svoje države, ki imajo nalogo biti posredovalci karitativne akcije, dobivajo od vojujočih se sil zase in za svoje akreditirane zastopnike vse olajšave radi uspešnega opravljanja svoje človekoljubne naloge v mejah, ki jih dovoljujejo vojne potrebe. Delegatom teh društev se more dopuščati da delijo podpore v taboriških in krajih oskrbovališč repatriiranih vojnih ujetnikov na osnovi osebnega dovoljenja, izdanega od vojaškega oblasti in proti pismeni obvezi, da se bodo pokoravali vsem redovnim in policijskim ukrepom, ki bi jih ta predpisala.

Člen 79.

Centralna obveščevalna agencija se osnuje v nevtralni državi. Mednarodni odbor Rdečega križa predlaga interesiranim silam, da organizirajo tako agencijo, ako smatra to za potrebno.

Ta agencija ima nalogo zbirati vse podatke, ki se tičejo ujetnikov in jih morejo dobiti uradnim ali privatnim putem; dostavlja jih nato najhitreje domači državi ujetnikov ali sili, kateri so služili.

Te odredbe se ne smejo tolmačiti tako, da bi se z njimi omejevalo humanitarno delovanje mednarodnega odbora Rdečega križa.

Člen 80.

Obveščevalna pisarna uživa oprostitev vseh poštnih pristojbin kakor tudi vse oprostitve, predvidene v členu 38.

VII. DEL.

O primeni konvencije na izvestne kategorije civilnih oseb.

Člen 81.

Osebe, ki spremljajo oborožene sile, pa jim ne pripadajo neposredno, kakor dopisniki, časnikarski reporterji, vojaški branjevi, dobavitelji, ki padejo neprijatelju v roke in o katerih slednji smatra, da jih je treba zadržati, imajo pravico, da se z njimi postopa kakor z vojnimi ujetniki s pogojem, da so od vojaškega oblasti oboroženih sil, ki so jih spremljali, opremljeni z legitimacijo.

VIII. DEL.

O izvrševanju te konvencije.

1. oddelek.

Splošne odredbe.

Člen 82.

Visoke stranke pogodnice morajo v vseh okoliščinah upoštevati odredbe te konvencije.

Ako v vojnem času ena od vojujočih se sil ne bi bila udeležena pri tej konvenciji, ostanejo njene odredbe kljub temu obvezne za vojujoče se sile, ki so pri njej udeležene.

Člen 83.

Visoke stranke pogodnice si pridržujejo pravico skleniti posebne konvencije glede vseh vprašanj, ki se tičejo vojnih ujetnikov in za katere bi se jim zdelo primerno, da jih posebej uredi.

Vojni ujetniki uživajo koristi iz teh sporazumov vse do izvršene vrnitve v domovino, razen ako obstoje izrečne nasprotno določbe v prej omenjenih sporazumih ali v naknadnih sporazumih ali prav tako, ako bi ena ali druga od vojujočih se sil ukrenila kaj ugodnejšega glede vojnih ujetnikov, ki jih ima v svoji oblasti.

Da se zavaruje z ene kakor z druge strani primena odredb te konvencije, in da se olajša sklepanje posebnih, prej omenjenih sporazumov, morejo vojujoče se sile, čim se prično sovražnosti, dovoliti sestanke predstavnikov oblastev, ki jim je poverjena vojno-ujetniška uprava.

Člen 84.

Besedilo te konvencije kakor tudi posebnih konvencij, predvidenih v prejšnjem členu, je nabiti, ako je le mogoče, v maternem jeziku vojnih ujetnikov, na krajih, kjer ga morejo proučevati vsi vojni ujetniki.

Besedilo teh konvencij se priobči, ako zahtevajo, onim vojnim ujetnikom, ki jim ni mogoče seznaniti se z nabitim besedilom.

Člen 85.

Visoke stranke pogodnice priobčijo druga drugi po švicarskem zveznem svetu službene prevode teh konvencij kakor tudi zakone in pravilnike, katere bi mogle biti prisiljene sprejeti, da zavarujejo primeno te konvencije.

II. oddelek.

O organizaciji nadzorstva.

Člen 86.

Visoke stranke pogodnice uvidevajo, da se bo za pravilno primeno te konvencije našla garancija v možnosti

sodelovanja sil zaščitnice, ki imajo nalogo čuvati interese vojujočih se sil; v tem pogledu morejo sile zaščitnice poleg svojega diplomatskega osebja odrediti delegate izmed svojih lastnih državljanov ali izmed državljanov drugih nevtrálnih sil. Ti delegati si morajo pribaviti privolitev one vojujoče se sile, pri kateri hočejo vršiti svojo nalogo.

Predstavniki sile zaščitnice ali njeni priznani delegati so pooblašeni obiskati brez izjeme vse kraje, kjer so internirani vojni ujetniki. Imajo dostop v vse prostore, kjer so vojni ujetniki in se morejo praviloma razgovarjati z njimi brez prič osebno ali po tolmačih.

Vojujoče se sile olajšujejo v najvišji možni meri nalogo predstavnikov ali priznanih delegatov sile zaščitnice. Vojaška oblasti se obveste o njihovem posetu.

Vojujoče se sile se morejo sporazumeti, da se osebam iste narodnosti kakor so vojni ujetniki, dovoli udeležba na inspekcijskih potovanjih.

Člen 87.

V primeru nesoglasja med vojujočimi se silami glede primene odredb te konvencije morajo sile zaščitnice v mejah možnosti ponuditi svojo pomoč radi ureditve spora.

V ta namen more vsaka sila zaščitnica zlasti predlagati interesiranim vojujočim se silam, da se sestanejo njihovi predstavniki eventualno na nevtrálnem, ugodno izbranem ozemlju. Vojujoče se sile so dolžne sprejeti predloge, ki se jim podajo v ta namen. Sila zaščitnica more po potrebi predložiti v odobritev silam, ki so v sporu, osebo, ki pripada nevtrálnej sili ali osebo, registrano po mednarodnem odboru Rdečega križa, ki naj se pozove, da prisostvuje omenjenemu sestanku.

Člen 88.

S predhodnimi odredbami se ne ovira humanitarno delovanje, ki ga razvija mednarodni odbor Rdečega križa radi zaščite vojnih ujetnikov s pristankom zainteresiranih vojujočih se sil.

III. oddelek.

Zaključne odredbe.

Člen 89.

Odnosaje med silami, vezanimi na haško konvencijo o zakonih in običajih v vojnah na kopnem, bodisi da gre tu za ono z dne 29. julija 1899. ali za ono z dne 18. oktobra 1907., ki so udeležene pri tej konvenciji, dopolnjuje II. poglavje pravilnika, priključenega prej navedenima haškima konvencijama.

Člen 90.

Ta konvencija, ki nosi datum današnjega dne, se more podpisati do prvega februarja 1930. v imenu vseh držav, zastopanih na konferenci, ki je pričela z delom dne 1. julija 1929.

Člen 91.

Ta konvencija se ratificira, čim bo to mogoče.

Ratifikacije se deponirajo v Bernu.

O deponiranju vsakega ratifikacijskega instrumenta se napravi zapisnik, čigar overjeni prepis dostavi švicar-

ski zvezni svet vladam vseh držav, v kojih imenu bo ta konvencija podpisana ali pristop k njej notificiran.

Clen 92.

Ta konvencija stopi v veljavo šest mesecev potem, ko bosta deponirana vsaj dva ratifikacijska instrumenta.

Pozneje bo stopila v veljavo za vsako visoko stranko pogodnico šest mesecev po deponiranju njenega ratifikacijskega instrumenta.

Clen 93.

Počenši z dnem, ko stopi v veljavo, bo ta konvencija odprta za pristope, ki se prijavijo v imenu vseh držav, v katerih imenu ta konvencija ne bo podpisana.

Clen 94.

Pristopi se notificirajo pismeno švicarskemu zveznemu svetu in dobijo veljavo šest mesecev izza dneva, ko jih ta prejme.

Švicarski zvezni svet priobči pristop vladam vseh držav, v imenu katerih bo ta konvencija podpisana ali bo notificiran pristop k njej.

Clen 95.

V primeru vojne stopijo deponirane ratifikacije in pristopi, notificirani po vojujočih se silah bodisi pred pričetkom ali po pričetku sovražnosti, takoj v veljavo. Priobčitev o prejemu ratifikacij ali pristopov sil, ki so v vojnem stanju, bo izvršil švicarski zvezni svet kar najhitreje.

Clen 96.

Vsaka od visokih strank pogodnic more odpovedati to konvencijo. Odpoved velja šele leto dni potem, ko je bila švicarskemu zveznemu svetu pismeno notificirana. Ta priobči to notifikacijo vladam vseh visokih strank pogodnic.

Odpoved velja samo glede one visoke stranke pogodnice, ki jo bo notificirala.

Razen tega odpoved ne stopi v veljavo med vojno, v katero bi bila zapletena odpovedujoča sila. V tem primeru se podaljša veljavnost te konvencije čez enoletni rok tja do sklepa miru, vsekakor pa, dokler postopek z repatriacijo ne bi bil dovršen.

Clen 97.

En overjeni prepis te konvencije se shrani v arhivu Društva narodov, za kar poskrbi švicarski zvezni svet. Prav tako priobči švicarski zvezni svet ratifikacije, pristope in odpovedi, ki mu bodo notificirani, Društvu narodov.

V potrdilo tega so uvodoma imenovani pooblaščenec podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Zenevi dvajset sedmega julija tisoč devetsto dvajset devetega v enem samem izvodu, ki se hrani v arhivu švicarske zvezne države in čigar overjeni prepisi se dostavijo vladam vseh dežel, povabljenih na konferenco.

Za Nemčijo:

Edmund Rheinberg s. r.

Za Združene države ameriške:

Eliot Wadsworth s. r.

Hugh R. Wilson s. r.

Za Avstrijo:

Leitmaier s. r.

Za Belgijo:

Dr. Demolders s. r.

J. de Ruelle s. r.

Za Bolivijo:

A. Cortadellas s. r.

Za Brazilijo:

Raul de Rio-Branco s. r.

Za Veliko Britanijo in Severno Irsko kakor tudi za vse dele britanskega imperija, ki niso člani Društva narodov:

Horace Rumbold s. r.

Za Kanado:

W. A. Riddell s. r.

Za Avstralijo:

Claud Russell s. r.

Za Novo Zelandijo:

Claud Russell s. r.

Za Južno Afriko:

Eric H. Louw s. r.

Za svobodno državo Irsko:

Sean Lester s. r.

Za Indijo:

Claud Russell s. r.

Za Bolgarijo:

D. Mikoff s. r.

Stephan N. Laftchieff s. r.

Za Čile:

Gmo Novoa s. r.

D. Pulgar s. r.

Za Kino:

C. Y. Hsiao s. r.

Za Kolumbijo:

Francisco José Urrutia s. r.

Za Kubo:

Carlos de Armenteros s. r.

Carlos Blanco s. r.

Za Dansko:

Harald Scavenius s. r.

Gustav Rasmussen s. r.

Za republiko dominikansko:

Ch. Ackermann s. r.

Za Egipet:

Mohammed Abdel Moneim Riad s. r.

H. W. M. Simaika s. r.

- Za Spanijo:**
Ad referendum:
Mauricio Lopez Roberts Y Terry,
Marqués de la Torrehermosa s. r.
- Za Estonijo:**
Dr. Leesment s. r.
- Za Finsko:**
A. E. Martola s. r.
- Za Francijo:**
H. de Marcilly s. r.
J. du Sault s. r.
- Za Grčijo:**
R. Raphaël s. r.
S. Venizelos s. r.
- Za Ogrsko:**
Paul de Hevesy s. r.
- Za Italijo:**
Giovanni Ciracolo s. r.
- Za Japonsko:**
Isaburo Yoshida s. r.
S. Shimomura s. r.
S. Miura s. r.
- Za Letonijo:**
Charles Duzmans s. r.
Dr. Oskar Voit s. r.
- Za Luksemburg:**
Ch. G. Vermaire s. r.
- Za Mehiko:**
Fr. Castillo Nájera s. r.
- Za Nikaraguo:**
A. Sottile s. r.
- Za Norveško:**
J. Irgens s. r.
Jens Meinich s. r.
- Za Holandsko:**
W. Doude van Troostwijk s. r.
Dr. Diehl s. r.
J. Harberts s. r.
- Za Perzijo:**
Anouchirevan Sepahbodi s. r.
- Za Poljsko:**
Jozef G. Pracki s. r.
W. Jerzy Babecki s. r.
- Za Portugalsko:**
Vasco de Quevedo s. r.
F. de Calcheiros e Menezes s. r.
- Za Rumunijo:**
M. B. Boeresco s. r.
polkovnik E. Vertejanos s. r.
- Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:**
I. Choumenkovitch s. r.

Za Siam:
Varnvaidya s. r.

Za Švedsko:
K. I. Westman s. r.

Za Švico:
Paul Dinichert s. r.
Hauser s. r.
Züblin s. r.
de la Harpe s. r.
Schindler s. r.

Za Češkoslovaško:
Zd. Fierlinger s. r.

Za Turčijo:
Hassan s. r.
M. Nusret s. r.
Dr. Akil Moukhtar s. r.
Dr. Abdulkadir s. r.

Za Urugvaj:
Alfredo de Castro s. r.

Za Venezuelo:
C. Parra-Pérez s. r.
I. M. Hurtado-Machado s. r.

§ 2.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga podpiše kralj, obvezno moč pa dobi, ko se izpolnijo odredbe členov 91. in 92. prednje konvencije in ko se razglasi v »Službenih novinah«.

Našemu ministru pravde priporočamo, da razglasi ta zakon, Našemu ministru za zunanje posle, Našemu ministru za vojsko in mornarico in Našemu ministru za socialno politiko in narodno zdravje pa, da skrbijo za njegovo izvrševanje, oblastvom zapovedujemo, naj postopajo po njem, vsem in vsakomur pa, da se mu pokoravajo.

V Beogradu, dne 31. marca 1931.

Aleksander s. r.

Videl	Predsednik
in pritisnil državni pečat,	ministrskega sveta,
čuvar državnega pečata, minister za notranje posle,	
minister pravde	častni adjutant
Dimitrije V. Ljotić s. r.	Nj. Vel. kralja,
(M. P.)	armijski general
	P. R. Živković s. r.
Namestnik	
ministra za zunanje posle,	Minister za vojsko in mor-
minister za gradbe	narico, častni adjutant
dr. K. Kumanudi s. r.	Nj. Veličanstva kralja,
Minister za socialno poli-	armijski general
tiko in narodno zdravje	Stev. S. Hadžić s. r.
Nikola Preka s. r.	
Minister pravde	
Dimitrije Ljotić s. r.	

Pripomba: Ratifikacijski instrument je bil deponiran v Bernu dne 20. maja 1931.

Iz pisarne ministrstva za zunanje posle,
K. Pov. br. 9979.

Priloga h konvenciji o postopanju z vojnimi ujetniki z dne 27. julija 1929.

Tip sporazuma o neposredni repatriaciji in hospitalizaciji vojnih ujetnikov v nevtralni državi iz zdravstvenih razlogov.

I. — Načela, merodajna za neposredno repatriacijo in hospitalizacijo v nevtralni državi.

A. Neposredna repatriacija.

Neposredno se repatriirajo:

1. Bolniki in ranjenci, katerih ozdravljivost po zdravniškem mnenju ni verjetna v enem letu, a zahteva njihovo stanje zdravljenje in se dozdeva, da je njihova intelektualna ali telesna sposobnost znatno zmanjšana;
2. neozdravljivi bolniki in ranjenci, katerih intelektualna ali telesna sposobnost se zdi znatno zmanjšana;
3. ozdravljivi bolniki in ranjenci, katerih intelektualna ali telesna sposobnost se zdi znatno zmanjšana.

B. Hospitalizacija v nevtralni državi.

Hospitalizirajo se:

1. Bolniki in ranjenci, katerih ozdravljivost je verjetna v roku enega leta in ako se dozdeva, da bodo ozdraveli ranjenci ali bolniki zanesljiveje in hitreje, ako se jim da možnost, poslužiti se sredstev, ki jih nudi nevtralna država, kakor če se nadaljuje njihovo ujetništvo v pravem pomenu besede;
2. vojni ujetniki, katerih intelektualno ali telesno zdravje se smatra po zdravniškem mnenju resno ogroženo, ako se obdrže v ujetništvu, dočim bi jih mogla hospitalizacija v nevtralni državi verjetno rešiti te nevarnosti.

C. Repatriacija v nevtralni državi hospitaliziranih ujetnikov.

Repatriirati je one vojne ujetnike, hospitalizirane v nevtralni državi, ki pripadajo naslednjim kategorijam:

1. one, katerih zdravstveno stanje se dozdeva, da je ali da postaja takšno, da spadajo v kategorije onih, ki se morajo iz zdravstvenih razlogov repatriirati;
2. ozdravljene, katerih intelektualna ali telesna sposobnost se dozdeva znatno zmanjšana.

II. Posebna načela za neposredno repatriacijo ali hospitalizacijo v nevtralni državi.

A. Repatriacija.

Repatriirati je:

1. vse vojne ujetnike, ki so zbog organskih posledic utrpeli sledeče dejanske ali funkcionalne okrnitve: izgubo uda, paralizo, obolenja sklepov ali druga obolenja, pri katerih obstoji hiba najmanj v izgubi noge ali roke, ali je poškodba enakovredna izgubi noge ali roke;
2. vse ranjene ali poškodovane vojne ujetnike, katerih stanje je takšno, da ustvarja iz njih hiralce, pri katerih se z zdravniškega stališča ne more pričakovati ozdravljenja v roku enega leta;

3. vse bolnike, katerih stanje je takšno, da ustvarja iz njih hiralce, pri katerih se z zdravniškega stališča ne more pričakovati ozdravljenja v roku enega leta; v to kategorijo spadajo zlasti:

a) progresivne tuberkuloze kateregakoli organa, ki se po zdravniški domnevi ne morejo več ozdraviti ali vsaj znatno izboljšati v nevtralni državi;

b) netuberkulozna obolenja dihalnih organov, o katerih se smatra, da niso ozdravljiva (tako predvsem jako razviti pljučni emfizem z bronhilitido ali brez nje, razširjenje bronhijev, težka naduha, zastrupljenja po plinih i. t. d.);

c) težka kronična obolenja organov krvnega obtoka (na primer: srčnih zaklopnic s tendenco oviranja izravnavave krvi, relativno težka obolenja miokard, perikard in krvnih posod, zlasti inoperativni anevrizmi velikih krvnih posod i. t. d.);

d) težka kronična obolenja prebavnih organov;

e) težka kronična obolenja sečnih in spolnih organov (predvsem na primer: vsi primeri kroničnega vnetja ledvic, potrjeni po popolni semiotiki, zlasti še, ako obstoji tudi obolenje srca in krvnih posod, prav tako tudi kronično vnetje ledvičnega in sečnega mehurja i. t. d.);

f) težka kronična obolenja centralnega in perifernega živčnega sistema (tako predvsem težka nevrasenija in histerija, vsi neizpodbitni primeri epilepsije, težka Basedowova bolezen i. t. d.);

g) slepota na obe očesi ali na enem očesu, ako vid drugega očesa ostane pod 1 kljub uporabi korekturnih naočnikov; zmanjšanje ostrosti vida, ako ga ni mogoče popraviti na ostrost $\frac{1}{2}$ vsaj za eno oko; ostala obolenja oči, ki spadajo v to kategorijo (siva mrena, vnetje šarenice, horoidis i. t. d.);

h) popolna obojestranska gluhost, kakor tudi popolna enostranska gluhost, ako se na uho, ki še ni popolnoma gluho, ne sliši več navadna govorica iz daljave enega metra;

i) vsi neizpodbitni primeri duševnih obolenj;

j) težki primeri kroničnega zastrupljenja po kovinah ali iz drugih vzrokov (zastrupljenje po svincu, po živem srebru, morfinizmu, kokainizmu, alkoholizmu, zastrupljenje po strupenih plinih i. t. d.);

k) kronična obolenja gibalnih organov (kazeče vnetje sklepov, protin, revmatizem z okvarami, ki se morejo klinično odkriti), ako so težka;

l) vse hude nove tvorbe, če ne pripuščajo relativno milih operativnih intervencij, ki niso nevarne za življenje operiranega;

m) vsi primeri malarije z vidnimi organskimi okvarami (znatno kronično razširjenje jeter, vranice, kaheksija i. t. d.);

n) težka kronična kožna obolenja, v kolikor njihova narava ne predstavlja zdravniške indikacije za hospitalizacijo v nevtralni državi;

o) težke avitaminoze (beri-beri, pelagra, kronični skorbut).

B. Hospitalizacija v nevtralni državi.

Vojni ujetniki morajo biti hospitalizirani v nevtralni državi, če so oboleli na sledečih boleznih:

1. vse oblike tuberkuloze katerekoli organov, ako morejo biti po sedanj medicinski vedi ozdravljene ali

vsaj znatno izboljšane po metodah, ki se jih morejo poslužiti v nevtralni državi (višina, zdravljenje v sanatorijih i. t. d.);

2. vse vrste zdravljenja potrebnih obolenj organov za dihanje, za kroženje krvi, za prebavo, spolnih in sečnih, živčnih ter slušnih organov, gibalnega in kožnega ustroja, ako ta obolenja ne pripadajo onim kategorijam, ki zahtevajo neposredno repatriacijo ali ako niso akutne bolezni v pravem smislu besede s tendenco hitre ozdravitve. Obolenja, o katerih govori ta paragraf so ona, pri katerih je po uporabi sredstev, ki so v nevtralni državi na razpolago, dana večja možnost, da bolnik ozdravi, kakor pri zdravljenju v ujetništvu.

Za takšne je umestno smatrati zlasti živčne pretrse, ki so jih povzročili ali jim dali povod dogodki v vojni ali v ujetništvu samem kakor psihastenijo vojnih ujetnikov in ostale slične primere.

Vsi primeri te vrste, ki so predpisno ugotovljeni, morajo biti hospitalizirani v nevtralni državi, ako zbog svoje resnosti ali svoje konstitucionalne narave ne predstavljajo primerov, ki zahtevajo neposredno repatriacijo.

Primeri psihastenije vojnih ujetnikov, ki ne ozdravijo v treh mesecih po hospitalizaciji v nevtralni državi ali ki po tem roku ne pokažejo vidnih znakov dokončne ozdravitve, se morajo repatriirati.

3. vsi primeri ran, oškodb ali njihovih posledic, za katere obstoji večja možnost, da ozdravijo, v nevtralni državi kakor pa v ujetništvu, ako ti primeri niso bodisi takšni, da se morajo neposredno repatriirati, ali pa povsem neznatni;

4. vsi primeri malarije, ki so predpisno ugotovljeni in ne kažejo organskih okvar, ki se morejo klinično odkriti (kronično razširjenje jeter, vranice, kaheksija i. t. d.), ako se dozdeva, da bi bilo bivanje v nevtralni državi posebno povoljno za dokončno ozdravitev;

5. vsi primeri zastrupljenja (zlasti po plinih, koi-nah, alkaloidih) za katere se dozdeva, da bi bilo bivanje v nevtralni državi posebno povoljno.

Od hospitalizacije v nevtralni državi so izključeni:

1. vsi primeri duševnih obolenj, ki so predpisno ugotovljeni,

2. vsa organska ali funkcionalna živčna obolenja, o katerih se smatra, da niso ozdravljiva.

(Ti dve kategoriji spadata k onim, ki dajejo pravico do neposredne repatriacije.)

3. Težki kronični alkoholizem;

4. vse nalezljive bolezni v dobi, ko se morejo prenesti na druge (akutne nalezljive bolezni, primarni in sekundarni sifilis, trahom, gobavost itd.).

III. Splošne pripombe.

Prej ustanovljeni pogoji se morajo vobče tolmačiti in primenjati v čim najširšem smislu.

To široko tolmačenje se mora primenjati zlasti pri presoji nevropatičnega ali nevropatičnega stanja, povzročene ali izzvanega po dogodkih v vojni ali ujetništvu samem (psihastenija vojnih ujetnikov) kakor tudi primerov tuberkuloze v vseh stopnjah.

Umevno je samo po sebi, da morejo taboriščni zdravniki in mešane zdravniške komisije najti množico primerov, ki niso navedeni med primeri, naštetimi pod številko II., ali primerov, ki ne odgovarjajo naštetim primerom. Prej navedeni primeri so naštet le kot tipični primeri; sličen seznam kirurških primerov se ni sestavil, ker je, izjemši že po svoji naravi neizpodbitne primere

(amputacije), težko sestaviti seznam posebnih tipičnih primerov; izkušnja je pokazala, da naštevane takšnih posebnih primerov ne bi bilo brez nepravilnosti v praksi.

O vseh primerih, ki ne odgovarjajo točno naštetim primerom, naj se odloča v duhu prej obrazloženih načel.

651.

Mi

ALEKSANDER I.,

po milosti božji in narodni volji kralj Jugoslavije,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za prosveto in po zaslišanju predsednika Našega ministrskega sveta

zakon o meščanskih šolah.*

I. POGlavJE.

Obče odredbe.

§ 1.

Meščanske šole so državne naprave, ki jim je naloga:

1. dati svojim učencem poleg potrebne socialne vzgoje in vzgoje v duhu državnega in narodnega edinstva in verske strpljivosti obsežnejšo občo izobrazbo kakor jim jo morejo dati višje narodne šole;

2. pripravljati svoje učence za trgovinske, obrtno-trgovinske ali kmetijske življenske poklice s tem, da jim dajo zaokroženo praktično znanje in jim razvijajo ljubezen do teh poklicev;

3. pripravljati jih za srednje strokovne šole.

§ 2.

Meščanske šole imajo veljavo nižje srednje šole.

§ 3.

Pouk na meščanskih šolah iste smeri je enak za vso državo.

Učenci ne plačujejo ne vpisnine ne šolnine.

§ 4.

Meščanske šole so lahko:

1. moške;

2. ženske;

3. mešane — za skupno šolanje učencev in učenk v krajih, kjer jih iz tehničnih vzrokov ni mogoče ločiti.

§ 5.

Vsaka meščanska šola ima svoj okoliš, iz katerega prvenstveno sprejema učence.

Šolski okoliš odreja meščanskim šolam minister za prosveto.

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije«, z dne 5. decembra 1931, št. 285/XCIII/659.

§ 6.

Meščanske šole smejo biti urejene tudi internatski. Otvoritev internata odobri minister za prosveto.

§ 7.

Meščanska šola sme imeti poleg imena kraja tudi ime kakšnega našega priznanega zgodovinskega velika-
na. To odredi minister za prosveto.

§ 8.

Vsaka meščanska šola ima svoj pečat (z državnim grbom) z nazivom šole in z imenom kraja, v katerem je.

Minister za prosveto predpisuje pravila o vojitvi šolske uprave in ureditvi šolskega arhiva, o šolski op-
ravi, o zalaganju in ureditvi knjižnic in o zbirkah učil.

§ 9.

Z izrazi upravitelj, učitelj, učitelj veščin in ročnih del in učenci po tem zakonu je razumeti tudi uprave-
ljice, učiteljice, učiteljice veščin in ročnih del in učenke, če ni drugače odrejeno.

II. POGLAVJE.

Otviranje, vzdrževanje in zatvarjanje.

§ 10.

Meščanske šole se otvarjajo po državni potrebi tam, kjer so izpolnjeni pogoji za njih otvorenje, zlasti pa v mestih in v krajih, ki so bolj gosto naseljeni.

Meščanske šole se smejo otvarjati tudi na prošnjo upravnih občin ali banovin, če se zavežejo na pogoje iz § 11.

Otvarjajo in zatvarjajo se z odločbo ministra za prosveto.

§ 11.

Za otvorenje meščanske šole je treba:

1. da je otvorenje materialno zagotovljeno;
2. da je za pričetni razred vsaj 30 (trideset) učen-
cev;
3. da je v kraju zagotovljeno predpisano šolsko po-
slopje z igriščem, s potrebno opremo in učili in po smeri
šole tudi potrebno zemljišče za vaje učencev v kmetij-
skih opravilih, odnosno delavnice založene z orodjem;
4. da je v poslopiju ali v bližini stanovanje za upra-
vitelja in za slugo;
5. da je za novo šolo zadostno število kvalificiranih
učiteljev;

Poslopje sprejema komisija, ki jo odredi minister za prosveto.

§ 12.

Za gradnjo, vzdrževanje, popravila in prežidavo po-
slopij za meščanske šole, kakor tudi za pribavljanje po-
trebnega zemljišča veljajo odredbe zakona o narodnih
šolah.*

* Uradni list št. 110/25 (119/26) iz l. 1929./1930.,
Službeni list št. 85/17, 185/24 iz l. 1930. in št. 213/36
iz l. 1931.

§ 13.

Banovinam in mestom se sme dovoliti, da otvorijo in z lastnimi sredstvi vzdržujejo banovinske in mestne meščanske šole s pogojem, da se povsem prilagodé od-
redbam tega zakona.

§ 14.

Če tri leta po vrsti na koncu leta v vseh štirih raz-
redih ni več kot 80 učencev, se šola zatvori.

Minister za prosveto sme vzdržati meščansko šolo tudi z manjšim številom učencev, če to državne koristi zahtevajo.

Ta utesnitev ne velja za meščanske šole, ki jih vzdr-
žujejo banovine ali mesta.

III. POGLAVJE.

Pouk.

§ 15.

Šolanje na meščanski šoli traja štiri leta.

§ 16.

Po gospodarskih potrebah prebivalstva in po dru-
gih razmerah v kraju, kjer je šola, smejo biti meščan-
ske šole teh-le smeri:

1. obrtno-industrijske;
2. trgovinske;
3. kmetijske (po raznih granah kmetijstva).

V odloku o otvorenju se določi tudi, katere smeri je meščanska šola.

§ 17.

V meščanskih šolah se uči:

1. verouk z moralnimi nauki;
2. srbsko-hrvatsko-slovenski jezik;
3. en tuj živi jezik (francoski ali nemški);
4. narodna zgodovina z najvažnejšimi dogodki iz
obče zgodovine;
5. zemljepis naše države z osnovami zemljepisa
sosednih in drugih držav in kontinentov;
6. računstvo;
7. geometrija z geometrijskim in tehničnim risa-
njem;
8. knjigovodstvo in spisje;
9. fizika;
10. mineralogija in kemija s tehnologijo;
11. botanika in zoologija;
12. higiena;
13. pouk in vaje iz kmetijstva, industrije in trgo-
vine z osnovami nacionalne in politične ekonomije;
14. državljanske dolžnosti z osnovami zakonodaj-
stva;
15. prosto risanje;
16. lepopisje;
17. stenografija in daktilografija;
18. domače gospodarstvo (gospodinjstvo);
19. glasba (vokalna in instrumentalna);
20. telovadba po sokolskem sestavu;
21. ročna dela s posebnim uporabljanjem narodnih
motivov.

Vsi predmeti se predavajo praktično po smeri šole. Minister za prosveto sme odrediti po zaslišanju banske uprave, da se namesto označenih jezikov poučuje drug tuji jezik.

§ 18.

V prvih dveh razredih vseh meščanskih šol je učni načrt enak. Pouk v III. in IV. razredu se urejuje po smeri, ki je določena šoli z odlokom o otvoritvi.

Pouk strokovnih predmetov in veščin kakor tudi praktične vaje se smejo vršiti po skupinah učencev. Skupine smejo sestavljati tudi učenci raznih razredov.

Kateri predmeti in v katerem razredu naj se poučujejo kot obvezni ali neobvezni, v katerem obsegu in po koliko ur na teden, kakor tudi vse ostale podrobnejše odredbe o pouku predpisuje minister za prosveto po smeri šole, ko je zaslišal glavni prosvetni svet.

Pouk na ženskih in mešanih meščanskih šolah je treba tudi poklicu žene v življenju priravnati.

Vsi učni predmeti in veščine, ki se uče obvezno v enem razredu, imajo svojo posebno važnost in se ne sme smatrati noben predmet za postranskega.

§ 19.

Pouk na meščanskih šolah se vrši v državnem jeziku.

§ 20.

Učni in vzgojni red je prirediti tako, da poznajo učenci temeljito narodno življenje in se zanje pripravijo po § 1. Zato so tudi izleti, na katerih naj se poznajo materialne in duhovne pridobitve našega naroda, zlasti one, ki ustrezajo smeri šole, redni sestavni del pouka.

Podrobnejše odredbe o tem predpiše minister za prosveto s pravilnikom.

Šolsko leto.

§ 21.

Šolsko delo se začne 1. septembra z vpisovanjem učencev in se konča dne 20. junija, za učence IV. razreda pa do konca maja. Šolsko leto se začne dne 1. septembra in traja do dne 31. avgusta prihodnjega leta.

Predavanja se prične takoj po dokončanem vpisovanju, najkasneje pa dne 10. septembra. Do tega dne se morajo opraviti popravni in naknadni izpiti.

§ 22.

Šolsko leto se deli na dve polletji. Prvo polletje traja do dne 22. decembra, drugo pa do dne 20. junija, za učence IV. razreda pa do konca maja.

Konec vsakega polletja dobe učenci ocene o uspehu v posameznih predmetih za to polletje. Po zvršetku šolskega dela se prevedejo učenci v višji razred, učenci IV. razreda pa opravljajo zaključni izpit. Letni uspeh se priobči učencem dne 29. junija s priložnostno šolsko slavnostjo in z razstavo del učencev.

§ 23.

Velike šolske počitnice trajajo od dne 29. junija do dne 31. avgusta. Po smereh šole sme izpremeniti minister za prosveto na predlog banske uprave pričetek in zvršetak šolskega dela in sme del počitnic tudi drugače razporediti.

Ban sme dovoliti med šolskim letom, da se prekine delo v učilnici zaradi praktičnih del na polju in v delavnici. Ta dela vodijo učitelji, ki predavajo te predme-

te. Če je ta prekinitev daljša od 30 dni, je za banovo odločbo treba odobritve ministra za prosveto.

Minister za prosveto odredi v sporazumu s predstavniki priznanih veroizpovedanj, ob katerih praznikih ni šole.

Ostale odredbe o prekinitvi šolskega dela zaradi ekskurzij, slavnosti in dr. predpisuje minister za prosveto s pravilnikom v smislu zakona o srednjih šolah.*

IV. POGLAVJE.

Učenci.

§ 24.

Učenci se vpisujejo dne 1., 2. in 3. septembra.

V posebej opravičenih primerih sme celotni učiteljski zbor dopustiti vpisovanje do dne 20. septembra, minister za prosveto pa do dne 10. oktobra.

V prvi razred se smejo vpisovati učenci, ki so dovršili IV. razred osnovne šole brez slabe ocene ali ki so dovršili razred višje narodne ali srednje šole, če nimajo več kot 14 let.

V višji razred se sprejemajo učenci, ki so uspešno dovršili predhodni razred meščanske šole in za drugi razred ne starejši od 15 let, za tretji razred ne starejši od 16 let in za četrti razred ne starejši od 17 let.

O sprejemu učencev drugih šol v višji razred veljajo odredbe, ki jih predpiše minister s pravilnikom.

§ 25.

V prvem in drugem razredu meščanske šole ne sme biti več kot 50, v tretjem in četrtem pa ne več kot 40 učencev. Če jih je več, se mora razred razdeliti na dva oddelka.

O izjemah odloča minister za prosveto.

§ 26.

Če zapusti učenec šolo med šolanjem v meščanski šoli ali se izključi in ne stopi v drugo šolo ali v obrt ali v trgovino, se mora vrniti v višjo narodno šolo in v njej nadaljevati šolanje, dokler ne preteče šolska obveznost po zakonu o narodnih šolah.

§ 27.

Učenci smejo imeti svoja društva zaradi umstvenega, moralnega, estetičnega in telesnega izpopolnjevanja, toda nikakor ne na plemenski ali verski podstavi.

Delovanje teh društev stoji pod stalnim nadzorstvom šolske uprave. Društvena pravila odobruje minister za prosveto na predlog celotnega učiteljskega zbora. Razen teh svojih društev smejo biti učenci člani samo še podmladka društva Rdečega križa, Sokola kraljevine Jugoslavije in Ferialnega saveza.

Zunaj šole smejo biti učenci člani verskih združb svoje verske zajednice.

§ 28.

Z izključitvijo iz meščanske šole se sme kaznovati učenec samo zaradi neprimernega vedenja.

* »Uradni list« št. 398/98, (453/114) iz l. 1929., »Službeni list« št. 273/44 iz l. 1931.

Zaradi nezadostne priprave se učenec ne sme odstraniti iz meščanske šole med šolskim letom, marveč se odloči ob koncu šolskega leta, ali naj učenec razred ponavlja; če ga je pa že ponavljal, se odkaže v višjo narodno šolo.

§ 29.

Uspeh učencev v meščanskih šolah se ocenja z ocenami: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), slabo (2), nezadostno (1).

§ 30.

Vedenje učencev se ocenja z ocenami: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), neprimerno (1).

§ 31.

Učitelj oceni uspeh vsakega učenca med polletjem, pri čemer se ozira na njegovo dejansko udeležbo pri pouku in upošteva njegove individualne lastnosti kakor tudi življenske pogoje, na koncu polletja pa označi svojo sodbo o uspehu z eno izmed ocen iz § 29.

Konec drugega polletja sme zahtevati upravitelj, da se izprašajo poedini učenci vpričo njega iz vse snovi, da se ugotove ocene za to polletje.

Letne ocene o uspehu učencev se ugotavljajo v razrednem učiteljskem zboru po zvršetku šolskega leta in na osnovi obče sodbe, ki jo dajo učitelji poedinih predmetov o učencih. Pri tem ima ocena za drugo polletje največjo važnost.

§ 32.

Oceno iz vedenja daje konec vsakega polletja celotni učiteljski zbor na osnovi sodbe, ki so si jo ustvarili učitelji o učencu med polletjem. Ocena o vedenju za drugo polletje je obenem tudi letna ocena in se mora pri njenem določevanju upoštevati učenčevo vedenje med šolskim letom.

§ 33.

O prevajanju učencev v višje razrede odloča razredni učiteljski zbor.

§ 34.

V višji razred se prevedejo učenci, ki imajo iz vseh predmetov najmanj dobro (3) oceno.

Učenci, ki dobe slabo (2) letno oceno iz treh ali več predmetov ali nezadostno (1) letno oceno iz dveh predmetov, ponavljajo razred; če dobe slabo (2) iz enega ali dveh predmetov ali nezadostno (1) oceno iz enega predmeta, opravljajo popravljalni izpit, in to učenci prvega do tretjega razreda v začetku prihodnjega šolskega leta, učenci četrtega razreda pa od dne 10. do dne 15. junija pred komisijo, ki jo sestavljajo upravitelj ali njegov namestnik, predmetni učitelj in en učitelj, ki ga odredi upravitelj. Učenci, ki dobe pri tem izpitu slabo (2) ali nezadostno (1) oceno, če tudi samo iz enega predmeta, morajo razred ponavljati.

§ 35.

Učenci, ki niso mogli biti ocenjeni zadostno zaradi bolezni ali iz drugih tehničnih vzrokov, opravljajo po odločbi razrednega učiteljskega zbora razredni izpit iz vseh ali iz poedinih predmetov v mesecu juniju vpričo upravitelja, popravne izpite pa opravljajo z ostalimi učenci v začetku prihodnjega šolskega leta.

Učenci, ki so zadržani, da bi opravljali v mesecu juniju ta izpit, morajo o tem obvestiti upravitelja pred

izpitom. Če opravičijo izostanek, jim sme celotni učiteljski zbor dovoliti opravljanje izpita v začetku prihodnjega šolskega leta, toda taki učenci ne morejo opravljati popravnega izpita iz drugega odstavka § 36. Za te izpite se ne plačuje nobena taksa.

§ 36.

Učenci, ki dovrše četrty razred najmanj z dobro (3) oceno iz vseh predmetov, opravljajo zaključni izpit. Zaključni izpit se opravlja v mesecu juniju. Pravila za opravljanje zaključnega izpita predpisuje minister za prosveto po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta.

§ 37.

Razen razrednih, popravnih in zaključnih izpitov so na meščanskih šolah tudi še dopolnilni izpiti, ki jih opravljajo, kolikor je to potrebno, ob sprejemu v višji razred učenci iz drugih šol (§ 24. na koncu).

§ 38.

Učenec sme prestopiti iz ene meščanske šole v drugo samo iz tehničnih razlogov in po odobritvi šolskega upravitelja. V drugo šolo mora priti v 10 dneh, razen če je teže bolan, toda tudi tedaj mora javiti svoj vpis v 10 dneh.

§ 39.

Ministrstvo za prosveto sme poslati na predlog celotnega učiteljskega zbora ob svojih stroških učence, ki se posebno odlikujejo, v strokovne šole doma ali v inozemstvu, da se izpopolnijo v poslih, za katere so pokazali posebno voljo in sposobnost.

§ 40.

Zaradi strokovne izpopolnitve učencev, ki so dovršili meščansko šolo v izvestni smeri, sme otvoriti minister prosvete enoletne ali dvoletne tečaje pri meščanskih šolah v krajih, ki jih on določi.

§ 41.

Zakonski predpisi o vpisovanju učencev, zdravniškem pregledu, njih vedenju in kaznovanju, o šolskih potrdilih in izpričevalih, ki veljajo za učence srednjih šol, veljajo tudi za učence meščanskih šol, kjerkoli s tem zakonom in s pravilnikom za njegovo uporabljanje ni odrejeno drugače.

V. POGLAVJE.

Učitelji.

§ 42.

Učitelji meščanskih šol so:

1. upravitelji;
2. učitelji;
3. učitelji veččin in ročnih del;
4. strokovni učitelji.

Ob nedostatku učiteljev ali zaradi nezadostnega števila ur za učitelje sme postaviti minister za prosveto strokovnjake za honorarne učitelje. Honorar od ure določa minister za prosveto.

Za šolskega zdravnika veljajo odredbe zakona o srednjih šolah.

§ 43.

Za upravitelja meščanske šole sme biti postavljen redni učitelj meščanske šole, ki se je odlikoval s svojim delom v šoli in izven šole in ima najmanj 17 let učiteljske službe, od teh vsaj štiri leta na meščanski šoli.

Na ženskih meščanskih šolah smejo ob istih pogojih biti postavljene za upraviteljice tudi učiteljice.

Svojstvo upravitelja meščanske šole ni zvanje po zakonu o uradnikih.

§ 44.

Za učitelja meščanske šole se sme postaviti, kdor je dovršil nižji tečaj višje pedagoške šole in opravil diplomski izpit ali kdor je dovršil njej enako šolo ali kdor je dovršil višji učiteljski tečaj po § 26. zakona o učiteljskih.*

Za učitelja verouka na meščanski šoli se sme postaviti, kdor je dovršil bogoslovne nauke in je dobil odobritev od pristojnega verskega oblastva, da sme predavati verouk. To odobritev smejo verska oblastva med poznejšim učiteljevim službovanjem preklicati, če se pokaže, da je ravnal učitelj zoper odredbe dotične cerkve.

§ 45.

Strokovni državni izpit sme opravljati začasni učitelj po dveh letih dela na meščanski šoli.

Pravila o strokovnem državnem izpitu predpisuje minister za prosveto po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta.

Pravila o strokovnem državnem izpitu za učitelja verouka na meščanskih šolah predpisuje minister za prosveto v soglasnosti s pristojnim verskim oblastvom (za katolike: predsedništvo škofovskih konferenc) in po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta.

Začasni učitelji kateregakoli predmeta, ki ne opravijo strokovnega državnega izpita v 5 letih od dne postavitve za začasnega učitelja meščanske šole, se odpuste iz državne službe.

§ 46.

Učitelji veččin in ročnih del, začasni in stalni, smejo postati oni, ki imajo izobrazbo za učitelja veččin in ročnih del na srednjih šolah.

Začasni učitelji veččin in ročnih del, ki ne opravijo v 5 letih od dne postavitve učiteljskega izpita po zakonu o srednjih šolah, se morajo odpustiti iz državne službe.

§ 47.

Za strokovnega učitelja se sme postaviti, kdor je po opravljenem nižjem tečajnem izpitu na srednji šoli ali zaključnem izpitu na meščanski šoli dovršil srednjo strokovno šolo z zaključnim izpitom in potem vsaj dve leti praktično deloval v kakšni napravi (državni ali privatni) pri poslu, za katerega se postavlja.

§ 48.

Upraviteljem, učiteljem, strokovnim učiteljem in učiteljem veččin in ročnih del se odredajo položaj, plača, prejemki, pokojnina kakor tudi ostale pravice in dolžnosti po zakonu o uradnikih,** kolikor s tem zakonom ni odrejeno drugače.

* >Uradni list št. 414/103 iz l. 1929.

** >Službeni list št. 133/25 iz l. 1931.

§ 49.

Učitelji meščanskih šol smejo prestopiti v drugo stroko samo po odobritvi ministra za prosveto.

§ 50.

Upravitelji in učitelji meščanskih šol se ocenjujejo tako kakor direktorji in učitelji srednjih šol.

§ 51.

Učitelji morajo dati zgled državljske, verske, plemenske in politične strpljivosti. Zato se morajo izogibati vsem akcijam privatnega in javnega, zlasti zgolj političnega značaja, ki jih utegnejo dovesti do te nestrpljivosti. Radi tega ne smejo biti učitelji člani organizacij, ki v kakršnemkoli pogledu škodujejo smotrom meščanskih šol (§ 1.), niti se baviti s posli, ki se ne zlagajo z njihovim poklicem. Ocena o tem pripada ministru za prosveto.

Za opravljanje drugih poslov razen učiteljskih morajo predhodno izposlovati odobritev ministra za prosveto.

§ 52.

Za učitelje meščanskih šol veljajo disciplinski predpisi po zakonu o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929., in po teh predpisih se morajo izrekat kazni tudi za prestopke upravnega značaja in za prestopke zgolj učiteljskega značaja, toda tako, da odstopijo sreski načelniki, katerih prosvetni referenti nimajo izobrazbe za učitelje meščanskih šol, vse disciplinske predmete banski upravi v rešitev.

V mestih, ki niso pod upravo sreskih načelnikov, izrekata kazni ban in minister za prosveto, na področju uprave mesta Beograda pa izreka kazni minister za prosveto.

Minister za prosveto odreja v disciplinski odbor pod predsedstvom načelnika za osnovni pouk štiri osebe s fakultetno izobrazbo ali izobrazbo za učitelja meščanskih šol.

§ 53.

Upravitelji in učitelji meščanskih šol imajo iste dolžnosti, ki so predpisane z zakonom za učitelje srednjih šol. Razen tega morajo skrbeti za to, da prilagode svoje vzgojevalno in učno delovanje smeri meščanske šole, tako da šola uspešno ustreza svoji nalogi. Dolžni so posebno paziti na praktično uporabljanje učne snovi in skrbeti zanjo.

Podrobnejše odredbe po tem pregledu predpiše minister za prosveto s pravilnikom.

§ 54.

Učitelji meščanskih šol imajo na teden to-le število ur:

1. upravitelji 10 ur,
2. redni učitelji 20 do 22 ur,
3. začasni učitelji prvi dve leti službe 14 ur, pozneje pa kakor redni učitelji,
4. učitelji veččin in strokovni učitelji 22 do 24 ur, če pa morajo opravljati državni strokovni izpit, prvi dve leti po 16 ur.

V šolah z več kot 14 (štirinajst) oddelki sme imeti upravitelj največ štiri (4) ure.

Za odstop ek izpod določenega števila ur je potrebna odobritev ministra za prosveto.

§ 55.

Po potrebi so učitelji dolžni sprejeti tudi večje število ur, in sicer:

a) začasni učitelji, strokovni učitelji in učitelji večšin in ročnih del največ 3 ure čez število, določeno v točkah 3. in 4. § 54.;

b) ostali učitelji največ 6 ur čez določenih 22 ur.

Razredništvo, delo upravitelja in poslovodje se ne honorira niti se ne šteje v redne ure. Istotako se ne smejo honorirati izpiti.

VI. POGLAVJE.

Uprava in nadzorstvo.

§ 56.

Vrhovno upravo in nadzorstvo na meščanskih šolah vrši minister za prosveto neposredno ali po organih občne uprave in posebnih odposlancih po odredbah tega zakona in skladno z zakonom o notranji upravi.*

V Beogradu in na njegovem upravnem področju so meščanske šole podrejene ministru za prosveto.

§ 57.

Stalno neposredno upravo in nadzorstvo nad šolo vrši upravitelj. Njegovi pomožni organi v tem pogledu so: celotni učiteljski zbor, razredni učiteljski zbor, razredniki in razen tega sta tudi še njegova pomožna organa poslovodja in knjižničar.

§ 58.

Odredbe zakona o srednjih šolah glede dolžnosti direktorja, o sestavi in poslih celotnega učiteljskega zbora in razrednega učiteljskega zbora, o razrednikih in poslovodjih veljajo tudi za meščanske šole. Minister za prosveto odredi s pravilnikom uporabo teh odredb po smeri meščanske šole.

§ 59.

Nadzorstvo nad meščanskimi šolami je administrativno in učno-instruktivno.

Podrobnejše odredbe o nadzorstvu predpisuje minister za prosveto s pravilnikom.

Prehodne odredbe.

§ 60.

Ko stopi ta zakon v moč, se smejo prevesti:

1. za upravitelje po tem zakonu vsi dosedanji upravitelji (direktorji, ravnatelji) meščanskih šol;

2. za učitelje po tem zakonu: vsi dosedanji učitelji meščanskih šol, ki so dovršili nižji tečaj višje pedagoške šole z diplomskim izpitom kakor tudi oni, ki so opravili usposobljenostni izpit za meščanske šole ali ki jim je to zvanje priznано po dosedanjih zakonih in zakonskih odredbah;

3. za učitelje večšin vsi dosedanji učitelji večšin, ki se zateko na teh mestih na dan, ko stopi ta zakon v moč.

Ti imajo pravico opravljati izpit za stalnega učitelja večšin po § 46. tega zakona, če so delovali najmanj 2 leti

v šoli. Tega izpita ne opravljajo oni učitelji večšin, ki so se usposobili po zrelostnem izpitu s posebnim izpitom za pouk poedinih večšin na meščanskih šolah in tudi ne oni, ki imajo najmanj 10 let uspešne učiteljske službe;

4. za učiteljice ročnih del dosedanje učiteljice ženskih del, kolikor to zahtevajo šolske potrebe.

§ 61.

Upravitelji (direktorji, ravnatelji) in učitelji meščanskih šol, ki se ne prevedejo po § 60., se dajo na razpogaganje ministru za prosveto, ki jih sme razporediti po njih kvalifikaciji, in sicer upravitelje za učitelje na meščanskih šolah, ostale učitelje za učitelje na narodnih šolah.

§ 62.

V petih letih od dne, ko stopi ta zakon v moč, se smejo kljub §§ 43. in 44. tega zakona postavljati za upravitelje in redne učitelje meščanskih šol tudi oni, ki so opravili diplomski izpit na nižjem tečaju višje pedagoške šole ali njej enake šole in ki imajo najmanj 10 let državne službe v prosvetni stroki.

§ 63.

V petih letih ko stopi ta zakon v moč, se smejo postavljati za začasne učitelje večšin za telovadbo osebe, ki so dovršile četrti razred srednje šole in opravile sokolski prednjaški izpit.

Pravico opravljati izpit po § 46. tega zakona, pridobijo po najmanj dveh letih delovanja v šoli in ga opravljajo po predpisih zakona o srednjih šolah.

§ 64.

Obstoječe privatne meščanske šole z državnim učnim jezikom, ki se prilagode v štirih mesecih od dne, ko stopi ta zakon v veljavo, povsem temu zakonu, ostanejo še dalje, toda nove privatne meščanske šole se ne smejo ustanavljati.

§ 65.

Takoj ko stopi ta zakon v moč, odredi minister za prosveto po zaslišanju banskih uprav, katere meščanske šole vzdržuj država, katere pa banovine ali občine, če občine na to pristanejo.

§ 66.

Sedanja poslopja meščanskih šol, ki ne ustrezajo predpisom tega zakona, se morajo v petih letih zamenjati z novimi ali spraviti v sklad z zakonskimi predpisi. Drugače se morajo šole zatvoriti.

§ 67.

Dokler se ne predpise pravilnik po § 59. tega zakona, se vrši nadzorstvo nad meščanskimi šolami po predpisih zakona o narodnih šolah.

V srezih, katerih prosvetni referenti nimajo izobrazbe za učitelje meščanskih šol, vrše učno-instruktivno vodstvo, dokler tako stanje traja, začasno banski šolski nadzorniki ali banski prosvetni inspektorji, če tudi banski šolski nadzorniki nimajo izobrazbe, predpisane za učitelje meščanskih šol; samo administrativno nadzorstvo vrše sreski šolski nadzorniki.

* »Uradni list« št. 313/76 iz 1. 1929.

§ 68.

V šestih mesecih, k stopi ta zakon v moč, predpiše minister za prosveto pravilnike za uporabo tega zakona.

Ti pravilniki morajo obsegati tudi učne načrte in programe za meščanske šole.

V istem roku odredi minister za prosveto smer obstoječim meščanskim šolam (§ 16.).

§ 69.

Disciplinski prestopki upraviteljev in ostalih učiteljev meščanskih šol, storjeni, preden stopi ta zakon v moč, se obravnavajo po predpisih, ki so o tem doslej veljali, le da odločuje ban v svojstvu disciplinskega poverjenišva prve stopnje, v drugi in poslednji stopnji pa odloča minister za prosveto.

§ 70.

Ta zakon stopi v moč od dne, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

Od tedaj prestateno veljati vsi zakoni, uredbe in pravilniki, ki so veljali za meščanske šole.

Našemu ministru za prosveto priporočamo, naj ta zakon razglasi, vsem Našim ministrom, naj skrbijo za njegovo izvrševanje, oblastvom zapovedujemo, naj postopajo po njem, vsem in vsakomur pa, naj se mu pokoravajo.

V Beogradu, dne 5. decembra 1931.

Aleksander s. r.

Minister za prosveto

Bož. Ž. Maksimović s. r.

Videl

in pritiskal državni pečat

čvar državnega pečata,

minister pravde

dr. Drag. S. Kojić s. r.

Predsednik

ministrskega sveta,

minister za notranje posle,

P. R. Živković s. r.

652.

Mi

Aleksander I.,

po milosti božji in volji naroda kralj Jugoslavije,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za trgovino in industrijo, Našega ministra za socialno politiko in narodno zdravje, Našega ministra za poljedelstvo in Našega ministra za finance po zaslišanju Našega predsednika ministrskega sveta

zakon o opojnih drogah.*

I. Opojne droge.

§ 1.

Za opojne droge po tem zakonu se smatrajo ti-le proizvodi:

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 5. decembra 1931., št. 285/XCIII/677,

I. skupina:

- a) sirovi opij;
- b) kokovo listje;
- c) indijska konoplja.

II. skupina:

- a) medicinalni opij in preparati, dobljeni neposredno od opija, ki imajo v sebi več kot 0.2% morfina;
- b) morfin, njegove soli in preparati, oficinalni in ne-oficinalni, ki imajo v sebi več kot 0.2% morfina;
- c) diacetilmorfin (heroin) in ostali esteri morfina, njihove soli in vsi preparati, ki imajo v sebi diacetilmorfin;
- d) dihidrooksikodeinon (eukodal), dihidrokodeinon (dikodid), dihidromorfinon (dilaudid), acetilodihidrokodeinon (acedikon), dihidromorfin (paramorfan), njihovi esteri in soli katerekoli teh snovi in njih esterov, N-oksimorfin (genomorfin), N-oksimorfinske kombinacije in ostale morfinske kombinacije na pentavalentnem azotu;
- e) kokain, njegove soli in vsi preparati, ki imajo v sebi več kot 0.1% kokaina;
- f) egonin, esteri egonina in njihove soli;
- g) preparati indijske konoplje (ekstrakti, tinkture in smola).

III. skupina:

- a) teba in njegove soli; in
- b) kodein (metilmorfin), dionin (etilmorfin), peronin (benzilmorfin) in njihove soli.

§ 2.

(¹) Minister za socialno politiko in narodno zdravje sme v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo po zaslišanju stalne komisije za opojne droge in stalnega strokovnega sveta za preizkušanje zdravil proglasiti za opojne droge tudi druge proizvode, ki niso navedeni v predhodnem paragrafu, o katerih pa se ugotovi, da morejo izzvati toksiomanijo (II. skupina) ali da se dajo pretvoriti v droge, ki izzivajo toksiomanijo (III. skupina).

(²) Ob sporu glede vprašanja, ali spadajo poedini proizvodi pod odredbe tega zakona, je odločilno mnenje, ki ga izda minister za socialno politiko in narodno zdravje v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo po zaslišanju stalne komisije za opojne droge in stalnega strokovnega sveta za preizkušnje zdravil.

II. Proizvodnja in fabrikacija.

§ 3.

(¹) Sirovi opij (I. a) se sme proizvajati v trgovinske namene samo na opijskem področju, če se to predhodno prijavi občinskemu oblastvu.

(²) Opijsko področje po tem zakonu obsega naslednje srece v Vardarski banovini: žegligovski, kratovski, preševski, skopeljski, veleški, pilepski, kavadarski, negotinski, ovčepoljski, šipiski, radoviški, kočanski, carevoselski, maleški, strumiški, dojranski in djevdjelijski srez.

(³) Prijava o proizvodnji po odstavku (¹) tega paragrafa se mora vložiti pred bratvijo opija pri pristojnem občinskem oblastvu. Navajati mora osebne podatke o proizvajalniku in podatke o posejani površini, na kateri

se na vrši bratev opija. Občinsko oblastvo mora v 24 urah po vložitvi prijave izdati dotičnemu proizvajalniku potrdilo o prijavi, ki služi za dokaz, da je dotični proizvajalnik opija kot tak prijavljen. Prijava je oproščena taks po zakonu o taksah.

Občinska oblastva na opijskem področju morajo vročiti na dan 1. januarja vsakega leta sreskemu kmetijskiemu referentu poročila o bratvi opija v minulem letu, o površinah, posejanih z makom za opij po bratvi, in o količini opija, ki je pri proizvajalnikih.

(¹) Sirovi opij se sme proizvajati za znanstvena raziskavanja samo v državnih kmetijskih kontrolnih in poskusnih postajah ob pogojih, ki jih predpiše minister za poljedelstvo v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo.

§ 4.

(¹) Proizvajanje kokovega listja (I. b) in indijske konoplje (I. c) za trgovske namene je prepovedano.

(²) Kokovo listje in indijska konoplja se smeta proizvajati za znanstvena raziskavanja samo v državnih kmetijskih kontrolnih in poskusnih postajah ob pogojih, ki jih predpiše minister za poljedelstvo v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo.

§ 5.

(¹) Fabrikacijo opojnih drog smejo vršiti samo pooblaščen podjetja ob pogojih, ki se ustanove, ko se izdajo pooblastila. Ob tej priliki se smejo ugotoviti tudi cene po katerih naj prodaja dotično podjetje opojne droge, kakor tudi odstotek teh cen, ki jih naj kot svoj vložek daje v opijski fond.

(²) Pooblastitev za fabrikacijo daje minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje in po zaslišanju stalne komisije za opojne droge. Število pooblaščenih podjetij je omejit na striktno potrebni minimum.

(³) Pooblaščen podjetja se morajo držati v svojem poslovanju strogo odredb tega zakona in pogojev, ki jih ob izdajanju pooblastila predpiše minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 6.

(¹) Fabrikacija poedinih opojnih drog ne sme presegati količine, ki jo sestavljajo:

a) državni potrošek dotične droge po ceni, pri čemer se razumejo tudi količine za izdelavo preparatov, ki ne spadajo pod odredbe tega zakona;

b) potreba predelave dotične droge v druge, bodisi za domači potrošek ali za izvoz, tudi po ceni;

c) količine dotične droge, naročene za izvoz;

d) rezervna zaloga dotične droge, kateri se višina tudi določi s cenitvijo, in

e) državna zaloga droge, ki se ji višina tudi odredi s cenitvijo.

(²) Opojne droge se ne smejo dajati v promet, če niso opremljene z etiketami, ki navajajo znamko pooblaščenega podjetja, označbo droge in številko fabričane serije.

§ 7.

(¹) Podjetja, pooblaščen za fabrikacijo, morajo voditi posebne knjige in predlagati ministrstvu za trgovino in industrijo (uradu za opij) trimesečna poročila o potrošku sirovin in o fabrikaciji poedinih drog, o izvrše-

nih prodajah in preostalih zalogah po obrazcu, ki ga predpiše minister za trgovino in industrijo.

(²) Navedena podjetja so pod kontrolo ministrstva za trgovino in industrijo.

III. Zunanja trgovina.

§ 8.

(¹) Opojne droge se smejo uvažati samo v mejah medicinskih in znanstvenih potreb države, kolikor ne zadoščajo tem potrebam obstoječe zaloge ali domača proizvodnja in fabrikacija.

(²) Uvoz opojnih drog je vezan na uvozna dovolila, ki jih izdaja v mejah ugotovljenih potreb ministrstvo za trgovino in industrijo (urad za opij).

§ 9.

(¹) Uvoz opojnih drog smejo opravljati samo podjetja, ki jih za to pooblasti minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje po zaslišanju stalne komisije za opojne droge. Število pooblaščenih podjetij za uvoz je omejit na striktno potrebni minimum.

(²) Ob izdajanju pooblastil iz predhodnega odstavka se opredeli podrobneje obseg poslovanja in pogoji dela v podjetjih, pooblaščenih za uvoz opojnih drog. Ob tej priliki se smejo ustanoviti tudi cene, po katerih naj prodajajo dotična podjetja uvožene droge v državi in tudi odstotek razlike med nakupno in prodajno ceno, ki ga naj dajejo pooblaščen podjetja kot svoj vložek v opijski fond.

(³) Podjetja, pooblaščen za uvoz, morajo voditi posebne knjige in predlagati ministrstvu za trgovino in industrijo trimesečna poročila o uvozu drog, njih prodaji v državi in o stanju zalog po obrazcu, ki ga predpiše minister za trgovino in industrijo. Poslovanje pooblaščenih podjetij je pod kontrolo ministrstva za trgovino in industrijo.

§ 10.

(¹) Izvoz opojnih drog je vezan na izvozno dovolilo, ki ga izdaja ministrstvo za trgovino in industrijo (urad za opij).

(²) Ministrstvo za trgovino in industrijo izdaja izvozna dovolila samo pooblaščenim napravam (§ 11.), in sicer po vpogledu listin pristojnega oblastva namembne države o dopustnosti uvoza, in v mejah dopuščene uvoza v dotično državo.

§ 11.

(¹) Izvoz opojnih drog smejo opravljati samo naprave, ki jih za to pooblasti minister za trgovino in industrijo po zaslišanju stalne komisije za opojne droge. Število pooblaščenih naprav se omeji na striktno potrebni minimum.

(²) Pooblastitev za izvoz opojnih drog sme vezati minister za trgovino in industrijo na posebne pogoje glede organiziranja in odkupne cene opija domačega izvora. V tem primeru sme minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za finance in po soglasnosti ministrskega sveta dati z uredbo pooblaščenim napravam potrebna sredstva iz državnih rednih ali izrednih dohodkov ali iz fonda za opij.

(³) Naprave, pooblašene za izvoz, morajo voditi posebne knjige in predlagati ministrstvu za trgovino in industrijo trimesečna poročila o nakupu, prodaji, izvozu in stanju zalog opojnih drog.

(⁴) Naprave, pooblašene za izvoz opojnih drog, so pod stalno kontrolo, ki jo vrši minister za trgovino in industrijo po svojem komisariju za te posle.

§ 12.

(¹) Carinska oblastva vrše uvozno in izvozno ocarinjanje opojnih drog po vpogledu uvoznih, odnosno izvoznih dovolil. Po izvršenem ocarinjenju zaznamujejo na hrbtu dovolila dejansko količino uvoženih ali izvoženih opojnih drog.

(²) Carinska oblastva vodijo posebno evidenco o uvozu in izvozu opojnih drog in vročajo ministrstvu za finance (oddelku za carine) mesečna poročila o efektivnem prometu teh drog.

§ 13.

(¹) Provoz opojnih drog je dopusten samo, če je opremljena tranzitna pošiljka z izvoznim dovolilom izvorne države.

(²) Pri vstopu v državo izda obmejna carinarnica »provozni list opojnih drog«, ki spremlja pošiljko do izstopne carinarnice. Provozni list se izdaja po obrazcu, ki ga predpiše minister za finance v soglasnosti z ministrom za trgovino in industrijo. Kopija provoznega lista se pošlje v treh dneh po izdaji ministrstvu za trgovino in industrijo (uradu za opij).

(³) Ob izstopu drog iz države obdrži obmejna carinarnica provozni list in pošlje njegovo kopijo v treh dneh ministrstvu za trgovino in industrijo (uradu za opij).

IV. Notranji promet.

§ 14.

(¹) Če ni po odredbah tega zakona izrečno odrejeno drugače, smejo opojne droge imeti, kupovati in na debelo prodajati:

a) podjetja in naprave, pooblašene za fabrikacijo, uvoz in izvoz opojnih drog;

b) drogerije na veliko, in

c) javne lekarne, lekarne urada za zavarovanje delavcev, bolnične lekarne in lekarne zdravstvenih zadrug.

(²) Kljub odredbam predhodnega odstavka smejo sirovi opij (I. a) imeti in na veliko prodajati, razen označenih podjetij in naprav:

a) prijavljeni proizvozniki opija (§ 3.) in

b) trgovinske tvrdke, ki se prijavijo za trgovino z opijem ministrstvu za trgovino in industrijo skladno z odredbo naslednjega odstavka. Te tvrdke smejo kupovati opij tudi za nadaljnjo prodajo.

(³) Trgovinske tvrdke, ki žele trgovati z opijem, morajo predložiti ministrstvu za trgovino in industrijo prijavo z dokazom o svoji protokolaciji. Ministrstvo za trgovino in industrijo (urad za opij) izda tako prijavljenim tvrdkam potrdilo o prijavi, ki služi dotičnim tvrdkam za dokaz, da so prijavljene za trgovino z opijem.

(⁴) Drogerije na veliko in trgovinske tvrdke, prijavljene za trgovino z opijem, morajo voditi posebne knjige in pošiljati ministrstvu za trgovino in industrijo

trimesečna poročila o nakupu in prodaji opojnih drog po obrazcu, ki ga predpiše minister za trgovino in industrijo.

§ 15.

(¹) Opojne droge smejo prodajati na drobno in neposredno oddajati potrošnikom ob utesnitvah, navedenih v naslednjih odstavkih tega paragrafa:

a) javne lekarne in lekarne urada za zavarovanje delavcev;

b) bolnične lekarne, samo osebam, ki so v bolnici zaradi zdravljenja ali okrevanja, in

c) lekarne zdravstvenih zadrug samo članom dotičnih zadrug.

(²) Opojne droge I. skupine se ne smejo prodajati na drobno niti oddajati osebam in napravam, ki niso označene v odstavku (¹) predhodnega paragrafa.

(³) Opojne droge II. skupine in zdravila, ki imajo te droge v sebi, se smejo prodajati na drobno in neposredno oddajati potrošnikom samo po zdravniškem receptu.

(⁴) Opojne droge III. skupine se smejo prodajati na drobno in oddajati potrošnikom tudi brez zdravniškega recepta.

(⁵) Kljub predpisom odstavka (²) tega paragrafa so odgovorni upravitelji javnih lekarn pooblašeni, da oddajo v nujnih primerih potrošnikom po izprevidnosti naslednje medikamente: tinktura opii in pulvis Doveri s pogojem, da maksimalna doza ne vsebuje več kot 0,25 gr oficinalnega opija.

(⁶) Zdravniki, veterinarji, zobni kirurgi in tehniki se smejo zalagati z opojnimi drogami samo v lekarni okoliša, ki mu pripadajo.

(⁷) Podjetja, omenjena v odstavku (¹) tega paragrafa, kakor tudi osebe, označene v predhodnem odstavku, vodijo posebne knjige o prejetem in oddanem opojnih drog in morajo razen tega oddajanje drog II. skupine izpričati s kopijo zdravnikovega ali živinozdravnikovega recepta. Te knjige se morajo hraniti najmanj tri leta in predložiti na vpogled po zahtevi nadzorstvenega oblastva.

(⁸) Nadzorstvo nad prodajo opojnih drog na drobno vrši na področju uprave mesta Beograda ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje, po banovinah pa pristojni ban po sanitetnem oddelku. Minister za socialno politiko in narodno zdravje predpiše podrobna navodila o vršitvi tega nadzorstva.

§ 16.

(¹) Univerze in znanstveni zavodi, državni in javni kemijski laboratoriji smejo kljub predpisom §§ 14. in 15. tega zakona kupovati zaradi znanstvenih raziskavanj in analitičnih del opojne droge od pooblaščenih podjetij, naprav in oseb, če s potrdilom potrdi, da potrebujejo droge za znanstvene namene.

(²) Potrdila izdaja šef ali odgovorni upravitelj znanstvenega zavoda ali laboratorija. O prejemu in potrošku opojnih drog morajo voditi posebne knjige, ki so zavezane pregledu nadzorstvenih oblastev iz predhodnega paragrafa.

IV. Stalna komisija za opojne droge.

§ 17.

(¹) Pri ministrstvu za trgovino in industrijo se stavi stalna komisija za opojne droge z nalogo:

a) podajati predloge in mnenja po vprašanih uporabe tega zakona;

b) koordinirati poslovanje raznih resortov pri izvrševanju odredb tega zakona;

c) ocenjevati letne potrebe po opojnih drogah in vršiti njih revizijo skladno z naslednjimi odstavki tega paragrafa;

d) vršiti ankete o proizvodnji, prometu in potrošku opojnih drog;

e) objavljati poročila o uspehih uporabe tega zakona in o stanju proizvodnje, prometa in potroška opojnih drog; in

f) opravljati vse ostale posle, ki jih jim v zvezi s prometom opojnih drog postavi v dolžnost minister za trgovino in industrijo.

(2) Cenitev letnih potreb po gorenjem odstavku se mora izvršiti najdlje do dne 1. avgusta onega leta, ki teče pred letom, za katero se cenijo potrebe po opojnih drogah. Cenitev mora izkazati za vsako opojno drogo posebej:

a) količino droge, ki je kot taka potrebna za medicinske in znanstvene namene, pri čemer je tu razumeti tudi količino, potrebno za fabrikacijo preparatov, ki ne spadajo pod odredbe tega zakona;

b) količino, potrebno zaradi notranjega potroška kakor tudi zaradi izvoza za predelavo te droge;

c) rezervno zalogo dotične droge, ki naj se obdrži v državi; in

d) količino, potrebno za vzdrževanje državne zaloge dotične droge.

V tej cenzitvi je treba posebej označiti, katere količine se določajo za domačo fabrikacijo in katere za uvoz.

(3) Cenitev potrebe po opojnih drogah se sme po dokazani potrebi in po soglasnem sklepu stalne komisije za opojne droge revidirati med letom, za katero dotična cenitev velja.

§ 18.

(1) Stalna komisija za opojne droge je sestavljena iz predsednika in 11 članov.

(2) Predsednika in dva člana odredi minister za trgovino in industrijo. Ostale člane postavlja minister za trgovino in industrijo na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje, za poljedelstvo, za finance, za vojsko in mornarico, za notranje posle in za zunanje posle, lekarnarske zbornice, zdravniške zbornice in skopeljske trgovinsko-industrijske zbornice.

(3) Stalna komisija sklepa v sejah, ki jih sklicuje po potrebi predsednik. Predsednik in člani stalne komisije imajo pravico do odškodnine za delo v sejah. Ta odškodnina, ki ji odreja višino minister za trgovino in industrijo, se izplačuje iz opijskega fonda.

(4) Podrobnejše odredbe o poslovanju stalne komisije predpiše minister za trgovino in industrijo.

§ 19.

(1) Posle stalne komisije opravlja urad za opij, ki obstoji v okviru odseka za zunanjo trgovino pri ministru za trgovino in industrijo.

(2) Urad za opij ima šefa, ki vrši tudi dolžnosti tajnika stalne komisije za opojne droge, in potrebno tehnično osebje.

(3) Nagrade določa osebju urada za opij minister za trgovino in industrijo v breme opijskega fonda.

VI. Opijski fond.

§ 20.

Pri ministru za trgovino in industrijo se ustanovi opijski fond z nalogo, da daje potrebna sredstva:

a) za delo in ankete stalne komisije za opojne droge;

b) za objavljane poročil stalne komisije za opojne droge;

c) za vzdrževanje urada za opij pri ministru za trgovino in industrijo;

d) za delo pri zamenjavi kulture opojnega maka, če se ta zamenjava izkaže kot namenu prikladna; in

e) za organiziranje posebnih pogojev za odkup opija domačega izvora v primeru, označenem v odstavku (2) § 11. tega zakona.

§ 21.

Sredstva opijskega fonda so ta-le:

a) posebna taksa 3 dinarjev po kg, ki se pobira ob izvozu sirovega opija fondu v korist;

b) vložki podjetij, pooblaščenih za fabrikacijo, (§ 5.) in za uvoz opojnih drog (§ 9.);

c) denarne kazni po tem zakonu; in

d) podpora iz državnega proračuna.

§ 22.

(1) Opijski fond je naložen plodonosno pri Državni hipotekarni banki v Beogradu.

(2) Razhodke tega fonda upravlja v okviru odredb točk a), b) in c) § 20. tega zakona minister za trgovino in industrijo. Razhodke za namene označene pod d) in e) § 20., odobruje z uredbo minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za finance in po soglasnosti ministrskega sveta.

(3) Podrobnejše odredbe o upravljanju opijskega fonda predpiše minister za trgovino in industrijo v soglasju z ministrom za finance.

VII. Kazenske odredbe.

§ 23.

(1) Kdor proizvede opij zunaj opijskega področja ali ga proizvede na opijskem področju brez predhodne prijave, se kaznuje z zaporom do 15 dni in z odvzemom proizvedenega blaga.

(2) Kdor proizvede brez pooblastila indijsko konopljo ali kokovo listje, se kaznuje z zaporom do 30 dni in z odvzemom brez pooblastila proizvedenih predmetov.

(3) Kdor fabricira brez pooblastila opojne droge, se kaznuje z zaporom do 30 dni in z denarno kaznijo do 50.000 dinarjev. Razen tega se mu odvzamejo predmeti, fabricirani brez pooblastila, kakor tudi priprave, ki so služile za fabrikacijo teh predmetov.

(4) Kdor se v podjetjih in napravah, pooblaščenih za fabrikacijo, uvoz ali izvoz opojnih drog, ne drži odredb tega zakona in pogojev, ustanovljenih pri izdaji pooblastila, se kaznuje z zaporom do 30 dni in z denarno kaznijo do 50.000 dinarjev. Če se denarna kazen od njega ne da izterjati, jo mora plačati dotično podjetje ali naprava.

(5) Kdor uvozi ali izvozi brez pooblastila opojne droge, se smatra za tihotapca in se kot tak kaznuje. Toda razen s kaznijo, določeno po carinskem zakonu, se kaznuje, kdor vtihotapi opojne droge, tudi z denarno kaznijo do 50.000 dinarjev v prid opijskega fonda.

(⁶) Kdor zoper odredbe tega zakona ima, kupuje ali prodaja opojne droge, se kaznuje z denarno kaznijo do 50.000 dinarjev in z odvzemom opojnih drog, ki se pri njem najdejo.

(⁷) Kdor vodi neredno ali nepravilno knjige, predpisane s tem zakonom, ali neredno pošilja predpisana poročila, se kaznuje z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev.

§ 24.

(¹) Kazensko postopanje po prekrških iz odstavkov (¹), (²), (³), (⁴), (⁵) in (⁷) predhodnega paragrafa spada v pristojnost občin upravnih oblastev prve stopnje. Zoper razsodbo prve stopnje je dopustna pritožba samo na neposredno višje oblastvo.

(²) Kazensko postopanje po prekršku iz odstavka (²) tega paragrafa pripada pristojnim carinskim oblastvom.

(³) Denarne kazni po tem zakonu se pobirajo v korist opijskega fonda.

(⁴) Opojne droge, zaplenjene po tem zakonu, se dajo na razpolaganje ministru za trgovino in industrijo, ki jih sme odstopiti po zaslišanju stalne komisije za opojne droge bodisi državnim bolnicam bodisi podjetjem, pooblaščenim za fabrikacijo, uvoz ali izvoz opojnih drog.

VIII. Prehodne odredbe.

§ 25.

(¹) Proizvodniki opija, ki so posejali pred razglasitvijo tega zakona mak za opij zunaj opijskega področja, smejo po prijavi pristojnim občinam brati opij v letu 1932.

(²) Sklepi trgovinskih tvrdk in industrijskih podjetij o dobavi opojnih drog se morajo prijaviti, kolikor niso izvršeni do razglasitve tega zakona, ministrstvu za trgovino in industrijo, ki odredi rok in predpiše pogoje za njih končno likvidacijo.

(³) Imovina fonda za opij, ki se je ustanovil z zakonom o prometu in kontroli narkotičnih drog in strupov, se prenese na opijski fond po tem zakonu.

§ 26.

(¹) Minister za socialno politiko in narodno zdravje se pooblašča, da v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo in v soglasnosti z ministrskim svetom z uredbo uravnava promet in kontrolo strupov.

(²) Ta uredba se mora izdati do dne 1. januarja 1932.

§ 27.

Ko stopi ta zakon v moč, prestanejo veljati:

a) zakon o prometu in kontroli narkotičnih drog in strupov z dne 18. novembra 1929;¹

b) pravilnik o kontroli prometa sirovega opija z dne 19. decembra 1929;²

c) pravilnik o prometu in kontroli narkotičnih drog in strupov z dne 10. maja 1930;³

d) pravilnik o posvetovalni komisiji za promet opija in narkotičnih drog z dne 19. decembra 1929;⁴

¹ »Uradni list« št. 55/15 iz l. 1929./1930.

² »Uradni list« št. 70/18 iz l. 1929./1930.

³ »Službeni list« št. 191/31 iz l. 1930.

⁴ »Uradni list« št. 71/18 iz l. 1929./1930.

e) pravilnik o upravljanju fonda za opij z dne 19. decembra 1929;⁵

f) izpremembra §§ 12. in 18. pravilnika o prometu in kontroli narkotičnih drog in strupov z dne 3. januarja 1931.⁶

§ 28.

Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč dne 1. januarja 1932. Odredbe §§ 5., 9., 11., 17., 18. in 19. tega zakona stopijo v moč na dan razglasitve tega zakona »Službenih novinah«.

V Beogradu, dne 30. novembra 1931.

Aleksander s. r.

Predsednik

ministrskega sveta, minister za notranje posle

P. R. Živković s. r.

Minister za trgovino in industrijo

dr. Kosta Kumanudi s. r.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje

M. Kostrenčić s. r.

Minister za poljedelstvo

M. Neudorfer s. r.

Minister za finance

dr. Mil. Djordjević s. r.

Videl in pritisnil državni pečat

čuvar državnega pečata, minister pravde

dr. Drag. S. Kojić s. r.

653.

MI

ALEKSANDER I.,

po milosti božji in volji naroda kralj Jugoslavije,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za socialno politiko in narodno zdravje po zaslišanju predsednika Našega ministrskega sveta

zakon

o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o lekarnah in nadzorstvu nad prometom z zdravili z dne 6. aprila 1930.*

§ 1.

V § 11. se v tretjem odstavku namesto besed: »Ta okoliščine« postavljajo besede: »Okoliščine novih in starih lekarn«.

§ 2.

V § 13. se izpreminja prvi odstavek in se glasi: »Dovolilo se dá po izprevidnosti ministra, odnosno pristoj-

* »Uradni list« št. 72/18 iz l. 1929./1930.

* »Službeni list« št. 61/9 iz l. 1931.

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 6. decembra 1931., št. 285 A/XCIV/696 — Zakon glej »Uradni list« št. 270/55 iz l. 1929./1930.

nega bana onemu kompetentu, ki izpolnjuje pogoje iz § 6. tega zakona; ob tem je upoštevati čas prakse, znanstveno in moralno kvalifikacijo in gospodarsko stanje kompetenta.«

Dodaja se nov drugi odstavek, ki se glasi: »Glavni, odnosno banski sanitetni svet in lekarnarska zbornica (§ 12.) predložita ministru, odnosno pristojnemu banu po prednjem odstavku tega paragrafa, po kateri vrsti je upoštevati prošilce za podelitev dovolila.«

SedANJI drugi odstavek postane tretji, sedANJI tretji odstavek pa postane četrti odstavek.

§ 3.

V § 16. se izpreminja prvi odstavek in se glasi: »Če imetnik dovolila za obratovanje javne lekarne umre, ima njegova vdova pravico, lekarno naprej voditi, dokler se zopet ne omoži ali ne umre, maloletni otroci pa do polnoletnosti.«

V drugem odstavku se izpuščajo besede: »ostane njemu, materi, odnosno materi in maloletnim otrokom ali nepreskrbljenim otrokom;«; namesto njih pa se postavljajo besede: »in ni maloletnih bratov in sester, mati pa se zopet omoži ali umre, ostane njemu.«

Četrti odstavek se ukinja, peti odstavek postane četrti, šesti odstavek pa postane peti odstavek.

§ 4.

V § 18. se postavljajo ob pričetku prvega odstavka namesto besed: »Leto dni pred rokom, določenim v § 16.,« besede: »Če se vdova lekarnarjeva zopet omoži ali umre in ne zapusti maloletnih otrok, odnosno, če maloletni otroci lekarnarjevi postanejo polnoletni in nobeden izmed njih ne študira farmacevtskih nauk,«.

§ 5.

V § 25. se dodajajo v prvem odstavku za besedama: »magistri farmacije« besede: »ki so pridobili pravico, samostojno upravljati lekarno,«.

§ 6.

V § 36. se dodaja kot nov prvi odstavek, ki se glasi: »Pri upravnih oblastvih pričeta in ne dokončana postopanja, preden stopi ta zakon v moč, se morajo glede lekarn dokončati in rešiti po tem zakonu.«

DosedANJI prvi odstavek postane drugi odstavek.

§ 7.

Ta zakon stopi v veljavo in dobí obvezno moč z dnem, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

V Beogradu, dne 30. novembra 1931.; S. br. 22.200.

Aleksander s. r.

Minister za socialno
politiko in narodno
zdravje

Marko Kostrenčić s. r.
Videl in pritisnil
državni pečat

čuvár državnega pečata,
minister pravde

dr. Drag. S. Kojić s. r.

Predsednik
ministrskega sveta
minister
za notranje posle
P. R. Živković s. r.

654.

Mi

ALEKSANDER I.,

po milosti božji in narodni volji kralj Jugoslavije,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za poljedelstvo po zaslišanju predsednika Našega ministrskega sveta

zakon

o izpremembi in dopolnitvi zakona o Privilegirani agrarni banki.*

Zakon o Privilegirani agrarni banki** se izpreminja in dopolnjuje tako-le:

§ 1.

V členu 11. se dodaja za točko 13. nova točka, ki se glasi:

14. Sodeluje pri mednarodnih organizacijah, ustanovljenih zaradi pospeševanja kmetijskega kredita, in se udeležuje po potrebi tudi s kapitalom.

§ 2.

Na koncu člena 16. se dodaja nov odstavek, ki se glasi:

Preden nastopijo dolžnost, morajo založiti predsednik in člani upravnega odbora pri banki po 100 bančnih delnic, ki služijo za njih varščino in se jim smejo vrniti šele po odobritvi bilance za ono poslovno leto, v katerem jim je mandat potekel.

§ 3.

Poslednji odstavek člena 26. se izpreminja in se glasi:

Delnice se morajo založiti najmanj 15 dni pred dnem, odrejenim za zbor.

§ 4.

Prvi stavek člena 27. se izpreminja in se glasi:

Zboru sme prisostvovati vsak delničar, ki ima pravico najmanj do enega glasu.

§ 5.

Člen 28. se izpreminja in se glasi:

Na zboru daje vsakih sto delnic po en glas.

§ 6.

Prvi odstavek člena 29. se izpreminja in se glasi:

Da se more zbor vršiti, morajo biti na njem prisotni delničarji, ki predstavljajo najmanj tretjino bančnih delnic.

§ 7.

Na koncu člena 39. se dodaja nov odstavek, ki se glasi:

Dividende na delnice, ki so v rokah države ali razredne loterije, služijo za osnavljanje posebnega fonda pri Privilegirani agrarni banki za podpiranje združništva in zniževanje obrestne mere. Podrobne predpise o uporabi tega fonda predpiše s pravilnikom minister za poljedelstvo v sporazumu z ministrom za finance.

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 5. decembra 1931., št. 285/XCIII/670.

** »Uradni list« št. 201/49 iz l. 1929., odnosno št. 230/49 iz l. 1929./1930. in »Službeni list« št. 194/35 iz l. 1931.

§ 8.

Za členom 56c. se dodajata nova člena 56c. in 56d., ki se glasita:

Člen 56c.

Pred sodiščem sme zastopati banko vsaka oseba, ki jo banka pooblasti, tudi kjer je predpisano z zakonom, da mora stranko zastopati advokat.

Člen 56d.

Ce je vknjižena pred terjatvami Privilegirane agrarne banke terjatev v kronah ali goldinarjih, gre Privilegirani agrarni banki pravica, položiti v pokritje take vknjižene terjatve v sodni plog povratno vrednost v dinarjih in ob tem računati en dinar za štiri krone ali za dva goldinarja, s triletnimi obrestmi vred, in tedaj se smatra terjatev Privilegirane agrarne banke za vknjiženo na prvem mestu.

§ 9.

Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v Službenih novinah.

V Beogradu, dne 5. decembra 1931.

Aleksander s. r.

Minister za poljedelstvo	Predsednik ministrskega sveta in minister za notranje
M. Neudorfer s. r.	posle
Videl	P. R. Živković s. r.
in pritisnil državni pečat,	
čuvar državnega pečata	
minister pravde	
dr. Drag. S. Kojić s. r.	

655.

Mi

ALEKSANDER I.,

po milosti božji in narodni volji kralj Jugoslavije,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za socialno politiko in narodno zdravje in po zaslišanju predsednika Našega ministrskega sveta

zakon

o izpremembi odredb zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922., ki se nanašajo na dajanje podpor ob porodih.*

Člen 1.

§ 49. zakona o zavarovanju delavcev** se izpreminja in se glasi:

(¹) Ob porodu zavarovanega člana daje krajevni organ osrednjega urada za zavarovanje delavcev članu potrebno babilčno pomoč, zdravljenje, zdravila in pomožne

* Službene novine kraljevine Jugoslavije z dne 6. decembra 1931., št. 285 A/XCIV/695.

** Uradni list št. 169/62 iz l. 1922

priprave za zdravljenje v mejah točke 2. § 45. tega zakona, če je bil član v poslednjem letu, preden je poslednjič pristopil k osrednjemu uradu, zavarovan pri tem uradu vsaj šest (6) mesecev ali neposredno pred porodom vsaj neprekinjeno devetdeset (90) dni. Namesto teh podpor mu sme dati krajevni organ osrednjega urada potrebno nego v bolnicah ali porodnišnicah (§ 53.) za največ štirinajst (14) dni.

(²) Ob porodu zavarovanega člana, ki je bil v poslednjem letu pred porodom zavarovan pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev vsaj deset (10) mesecev ali v poslednjih dveh (2) letih vsaj osemnajst (18) mesecev, daje krajevni organ osrednjega urada članu poleg podpor, omenjenih v odstavku (¹), tudi še:

1. podpore za porodnice na dalj za dvanajst (12) tednov, in to šest (6) tednov pred porodom in šest (6) tednov po porodu, v dnevnem znesku treh četrtin ($\frac{3}{4}$) zavarovane nadnice zavarovanega člana. Do te podpore nima pravice zavarovani član, če v tem času pridobiva;

2. pripomoč za dečjo opremo v znesku po sto in petdeset (150) dinarjev za vsakega rojenega otroka;

3. pripomoč za hrano otroka zavarovanemu članu za dvanajst (12) tednov po prestanku podpore za porodnice v dnevnem znesku štirih (4) dinarjev. Krajevni organ osrednjega urada sme ustaviti izplačilo te pripomoči onemu zavarovanemu članu, ki ne prinese na poziv urada otroka k zdravniku v pregled ali se ne drži navodil in odredb krajevnega organa.

(³) Ob porodu žene zavarovanega člana daje krajevni organ osrednjega urada za zavarovanje delavcev članu podpore, našete v odstavku (¹) in v točki 2. odstavka (²) tega paragrafa, samo, če je izpolnil zavarovani član pogoje iz odstavka (²) tega paragrafa. Te podpore se dajejo ženi tudi po smrti zavarovanega člana, če je sledil porod v petih (5) mesecih od dne smrti in če je pridobil zavarovani član do njih pravico še za življenje.

(⁴) Čas dveh (2) mesecev pred porodom, ko zavarovana članica glede na prepoved po zakonu o zaščiti delavcev z dne 28. februarja 1922. ni delala, se šteje kot čas zavarovanja v roke po tem paragrafu.

Člen 2.

Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč od dne, ko se razglasi v Službenih novinah; tedaj prestatno veljati predpisi § 49. zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922. kakor tudi vse odredbe § 45. tega zakona, ki se nanašajo na podpore ob porodu.

V Beogradu, dne 5. decembra 1931.; St. br. 56.095.

Aleksander s. r.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje	Predsednik ministrskega sveta, minister za notranje posle
Marko Kostrenčić s. r.	P. R. Živković s. r.
Videl in pritisnil državni pečat čuvar državnega pečata, minister pravde	
dr. Drag. S. Kojić s. r.	

Uredbe osrednje vlade.

656.

Na podstavi §§ 14. in 260. zakona o uradnikih z dne 31. marca 1931. predpisujem ta-le

pravilnik

o opravljanju državnega strokovnega izpita uradniških pripravnikov v ministrstvu za gradbe, in sicer: diplomiranih pravnikov, tehnikov, administrativnih, računskih in arhivskih uradnikov, praktičnih tehnikov, cestnih nadzornikov in rečnih nadzornikov.*

Namen opravljanja izpita.

Člen 1.

Ta izpit se opravlja, da si pridobe uradniški pripravniki pravico, biti postavljeni na uradniška službena mesta.

S tem izpitom se mora oceniti, ali ima kandidat poleg teoretične tudi dovolj praktične izobrazbe za vsa službena opravila svoje stroke in ali dovolj pozna vse zakonske predpise, v kolikor so mu potrebni, da uspešno opravlja vse službene posle svoje stroke.

Pravica do opravljanja izpita.

Člen 2.

Pravica do opravljanja tega državnega strokovnega izpita se pridobi po dvoletni praksi v državni, banovinski ali občinski službi.

Uradniškemu pripravniku, ki tekom pripravljalne službe zamenja stroko preden opravi strokovni izpit, se sme službena doba, prebita v prejšnji stroki računati v rok pripravljalne službe za novo stroko, vendar mora pripravljalna služba v tej trajati najmanj eno leto, toda s tem letom se ne sme prekoračiti skrajni rok petih let pripravljalne službe.

Ako uradniški pripravnik preide v drugo stroko, potem ko je v prejšnji stroki opravil strokovni izpit, se sme oprostiti strokovnega izpita za novo stroko iz onih predmetov, iz katerih je izpit za prejšnjo stroko opravil.

Ako uradniški pripravnik prekine pripravljarno službo iz drugega vzroka kakor radi bolezni ali radi odslužitve obveznega roka v stalnem kadru, se mu prejšnja pripravljalna služba računa samo v isti stroki.

Ako zvaničnik naknadno pridobi izobrazbo nepopolne srednje šole ali njej enake strokovne šole, ali izpolni pogoje iz § 8. zakona o uradnikih, je zvaničniška služba enaka pripravljalni službi te stroke.

Čas, prebit v praksi pred šolanjem in med njim, se ne upošteva.

Inozemski državljani nimajo pravice do opravljanja tega izpita.

* >Službene novine kraljevine Jugoslavije, z dne 5. decembra 1931., št. 285/XCIII/683.

Vrsta izpita.

Člen 3.

Kandidati smejo opravljati izpit samo iz one stroke, za katero so si pridobili strokovno izobrazbo.

Čas in kraj za opravljanje izpita.

Člen 4.

Izpit se opravlja meseca marca vsakega leta. Izjemoma sme določiti minister za gradbe še en rok, če in kadar se pokaže potreba.

Cestni nadzorniki in rečni nadzorniki ter praktični tehniki, ki službujejo na območju banskih uprav, opravljajo izpit pri pristojni banski upravi, vsi ostali pripravniki pa pri ministrstvu za gradbe.

Prijave k opravljanju izpita.

Člen 5.

Prijave k opravljanju izpita se vlagajo pismeno pri oni oblasti, pri kateri se izpit opravlja, in sicer najkasneje mesec dni pred izpitnim rokom; po tem roku vložene prijave se ne upoštevajo.

Prijavi mora vsak kandidat priložiti:

1. šolsko izpričevalo,
2. potrdilo o dvoletni pripravljalni službi,
3. potrdilo o državljanstvu,
4. kratek popis življenja in delovanja in
5. takso po čl. 14. tega pravilnika.

Odločba o sprejemu kandidatov

Člen 6.

Ministrstvo za gradbe, odnosno banska uprava pošlje prejete prijave izpraševalni komisiji, ki mora pregledati prijave in najkasneje 15 dni pred izpitnim rokom odločiti, kateri kandidati se pripuste k izpitu. Ta odločba se priobči kandidatom po ministrstvu za gradbe, odnosno po banski upravi pismeno.

Izpraševalna komisija.

Člen 7.

Za kandidate, ki opravljajo izpit pri ministrstvu za gradbe, imenuje izpraševalno komisijo s svojo rešitvijo minister za gradbe za vsako leto naprej, za kandidate, ki opravljajo izpit pri banski upravi, pa imenuje izpraševalno komisijo ban za vsako leto naprej. Z isto rešitvijo se imenuje tudi zapisnikar komisije.

Izpraševalna komisija je za vsako stroko sestavljena iz treh članov, za katere se imenujejo tudi namestniki; predsednik komisije je po činu najstarejši član komisije.

Izpraševalna komisija ima dolžnost, da pripravi pismene naloge, da jih pregleda in kandidata izpraša.

Pismeni izpit.

Člen 8.

Pismeni izpit obstoji iz naloge, ki jo mora kandidat izdelati pred izpraševalno komisijo in ki sme trajati največ šest ur. Izdelane naloge mora kandidat izročiti predsedniku komisije.

Tehniki in praktični tehniki smejo po izbori zahtevati pismeno nalogo o cestah, železnicah, hidrotehniki.

z vsemi potrebnimi objekti, iz arhitekture, strojništva, elektrostrojništva in brodarstva.

Izpraševalna komisija pregleda izdelane naloge in odloči, kateri kandidati se pripuste k ustnemu izpitu in kateri se zavrnejo za prihodnji izpitni rok in odločbo o tem takoj priobči kandidatom.

Ustni izpit.

Clen 9.

Kandidati, ki se pripuste k ustnemu izpitu, morajo odgovarjati na dana vprašanja iz obsega njihove stroke, tako da kandidat poleg praktične izobrazbe pokaže tudi svoje teoretično znanje in poznavanje potrebnih zakonskih predpisov in administracije za uspešno opravljanje službe.

Kandidati, ki pri tem izpitu pokažejo nezadovoljiv uspeh, morajo vnovič opraviti pismeni in ustni izpit v prihodnjem izpitnem roku.

Obseg izpita.

Clen 10.

I. Za diplomirane pravnike.

1. Poznanje vseh pozitivnih zakonov, uredb, pravilnikov, občin naredb in navodil v potrebnem obsegu za pravilno, točno in hitro opravljanje vseh službenih administrativnih pravnih poslov.

2. Poznanje vseh službenih administrativnih pravnih poslov in zakonskih oblik, načini njihovega opravljanja.

3. Poznanje vseh pogojev, ki so potrebni za zakonsko veljavo administrativnega pravnega posla.

4. Pravilna uporaba zakonov in zakonskih predpisov v konkretnih primerih.

5. Sposobnost hitre in točne predočitve bistva stvari v posrednih poslih in sposobnost kratkega, natančnega in logičnega razlaganja misli.

6. Poznanje občin in tehničnih pogojev za državne licitacije in vseh pravilnikov in občin naredb v resortu ministrstva za gradbo.

7. Arhivski posli po poslovníku za obče upravne oblasti.

II. Za gradbene tehnike.

(Po strokah.)

1. Geodezija (merilni instrumenti in snemanja).
2. Opisna geometrija.
3. Spodnji in zgornji ustroj cest, železnic in mestnih ulic.
4. Cestni in železniški mostovi in predorji.
5. Ustroj postaj.
6. Hidrografija, hidrometrija, izkoriščanje vodne sile, uravnavanje vodotokov, melioracija, preskrba z vodo, kanalizacija.
7. Vse vrste fundiranja na suhem in v vodi.
8. Gradbene konstrukcije iz lesa, kamena, železa, betona, armiranega betona in njih uporabljanje pri vseh gradbenih poslih.
9. Nauk o gradivu.
10. Gradbeni stroji.

III. Za strojne in elektrostrojne tehnike.

(Po strokah.)

1. Strojni elementi.
2. Parni kotli.
3. Parni motorji (turbine in stroji).
4. Dvigala in črpalke vseh vrst.
5. Termični in hidravlični stroji in plinski motorji.
6. Lokomotive.
7. Električna napeljava (kanalizacija) — razpeljava.
8. Električno vlačenje.
9. Električni stroji (dinamo-generatorji in transformatorji).
10. Ogrevanje, ventilacija, vodovod in kanalizacija.
11. Aerotehnika.
12. Korito ladje in njegovi deli.

IV. Za arhitektonske tehnike.

1. Geodezija (merilni instrumenti in snemanja).
2. Opisna geometrija.
3. Konstrukcije iz lesa, kamena, železa, betona in armiranega betona, s fundiranjem na suhem in v vodi in njih uporabljanje v arhitekturi.
4. Poznanje gradbenega orodja in materiala.
5. Glavni pojmi o arhitektonskih zgradbah.

V. Za vse tehnike.

Kandidati morajo poleg naprave načrtov za manjše objekte poznati sestavo izmer, proračuna in analize cen za te objekte. Ravnotako morajo kandidati poznati predpise iz zakonov, uredb in pravilnikov, ki so navedeni v tem pravilniku za administrativne uradnike, kakor tudi ostale predpise iz njihove stroke, kolikor je to potrebno za uspešno in pravilno opravljanje njihove službe kot pomožnih organov inženjerjev in arhitektov.

VI. Za administrativne uradnike.

1. Ustava kraljevine Jugoslavije od 3. septembra 1931.
2. Zakon o ureditvi vrhovne državne uprave.
3. Zakon o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja.
4. Zakon o notranji upravi.
5. Zakon o banski upravi.
6. Zakon o upravnem postopku.
7. Zakon o ustroju ministrstva za gradbo.
8. Zakon o uradnikih.
9. Zakon o državnem računovodstvu.
10. Gradbeni zakon.
11. Zakon o taksah.
12. Zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih.
13. Zakon o glavni kontroli.
14. Zakon o obrtih.
15. Zakon o zavarovanju delavcev.
16. Zakon o državnih cestah.
17. Zakon o nedržavnih cestah.
18. Zakon o izkoriščanju vodnih sil.
19. Zakon o ekspropriaciji.
20. Uredbe o vzdrževanju in zaščiti javnih cest, mostov in propustov.
21. Uredbe o cestarjih in cestnih nadzornikih.
22. Uredba o razdelitvi ministrstva za gradbo na odseke.
23. Uredba o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih.

24. Pravilnik o poslovanju poedinih oddelkov in odsekov in dolžnostih poedinih organov v ministrstvu za gradbe.

25. Pravilnik za izvrševanje del v režiji.

26. Pravilnik o nabavljanju materiala za vzdrževanje državnih in nedržavnih cest.

27. Pravilnik o kolavdiranju in superkolavdiranju.

28. Arhivski posli po poslovniku za obče upravne oblasti.

29. Administracija vobče.

VII. Za računske uradnike.

Računski uradniki pripravniki opravljajo ta izpit v ministrstvu za finance povsem po pravilniku, ki je predpisan od tega ministrstva.

VIII. Za praktične tehnike.

(Po strokah.)

1. Poznanje vseh priprav za risanje in vseh vrst risalnega materiala.

2. Vse vrste kopiranja načrtov.

3. Izračunavanje površin in prostornin običajnih geometrijskih teles.

4. Poznanje gradbenega orodja in materiala.

5. Glavni elementi pri zidavi z opeko, kamenjem in betonom; izdelava zidov in obokov in zvez lesa pri preprostih konstrukcijah.

6. Hidrografija (dežomeri, vodomeri, snemanje prečnih profilov vodotokov).

7. Izkoriščanje vodnih sil (jezovi, zatvornice, pretoki).

8. Uravnava vodotokov.

9. Vrste gradbenega materiala pri vodnih zgradbah.

10. Nasipi ob rekah za odvrčanje poplav.

11. Melioracije (osuševanje in namakanje).

12. Preskrba z vodo in kanalizacija.

13. Poznanje zakonskih predpisov, ki so navedeni v tem pravilniku za administrativne uradnike, toda samo v obsegu, kolikor je to potrebno za uspešno in pravilno opravljanje njihove službe.

14. Administracija vobče.

IX. Za arhivske uradnike.

1. Poznanje zakonskih predpisov, ki so navedeni v tem pravilniku za administrativne uradnike pod toč. 1.—9. vključno.

2. Zakon o taksah.

3. Uredba o razdelitvi ministrstva za gradbe na odseke.

4. Uredba o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih.

5. Pravilnik o poslovanju poedinih oddelkov in odsekov in dolžnostih poedinih organov v ministrstvu za gradbe.

6. Arhivski posli po poslovniku za obče upravne oblasti.

7. Administracija vobče.

X. Za cestne nadzornike in rečne nadzornike.

(Po strokah.)

1. Poznanje vseh vrst del za popravo in vzdrževanje cest na suhem in vseh objektov na njih.

2. Poznanje vseh vrst gradbenega materiala za vzdrževanje cest in mostov.

3. Način pridobivanja kamenja in njegova predelava za uporabo na cestah in mostovih.

4. Poznanje gradbenega orodja za popravo in vzdrževanje cest in mostov.

5. Snemanje in risanje poedinih delov ceste, katere je treba popraviti, in objektov na njih.

6. Izmera in izračunavanje deponiranega materiala za vzdrževanje cest in mostov in obračunavanje potrošenega materiala.

7. Upravljanje in čuvanje gradbenega orodja v skladiščih.

8. Organizacija hidrografske službe (vodomerne in dežomerne).

9. Izdelava elaborata za manjše objekte za regulacijo rek kakor tudi za melioracijo.

10. Odvrčanje poplav (organizacija in načini).

11. Izdelava spiskov dninarjev in njihovih dni in priprava vseh potrebnih referatov.

12. Poznanje zakonskih predpisov, ki so navedeni v tem pravilniku za administrativne uradnike, toda samo v obsegu, kolikor je to potrebno za uspešno in pravilno opravljanje njihove službe.

Ocena uspeha in izdaja diplom.

Člen 11.

Glede na izdelano pismeno nalogo in odgovore pri ustnem izpitu ocenja komisija uspeh kandidata z:

1. Opravi odlično.

2. Opravi prav dobro.

3. Opravi dobro.

4. Opravi.

5. Ni opravi.

Kandidati, ki so opravili ta izpit, dobijo o tem diplomu, ki jo predsednik in sopodpisnik zapisnikar.

Izpit se sme opravljati trikrat.

Člen 12.

Državni strokovni izpit se sme opravljati vsega skupaj trikrat. Ako kandidat tudi tretjič ne opravi izpita, izgubi za vselej pravico do opravljanja tega izpita.

Uradniški pripravniki, ki ne opravijo strokovnega izpita do dovršenega petega leta pripravljalske službe, ali ki ga pred tem rokom tudi tretjič ne opravijo, se mora odpustiti iz pripravljalske službe.

Odsotstvo za opravljanje izpita.

Člen 13.

Ako je kandidat v državni službi, ima za pripravo radi opravljanja izpita in za potovanje iz kraja bivališča do kraja, v katerem se opravlja izpit in nazaj, pravico do odsotstva najmanj petnajstih in največ mesec dni.

Nagrada izpraševalcem.

Člen 14.

Predsedniku, članom in zapisnikarju izpraševalne komisije pripadajo nagrade po pravilniku ministrstva za finance D. R. br. 72.100, z dne 4. junija 1927., ki jih trpe kandidati, ki opravljajo izpit.

Povračilo potnih stroškov.**Člen 15.**

Pripravniku, ki opravlja strokovni izpit zunaj kraja svojega službovanja, se priznava pravica do potnih stroškov, ako izpit opravi.

Veljavnost pravilnika.**Člen 16.**

Ta pravilnik velja od dneva razglasitve v »Službenih novinah« in s tem preneha veljati pravilnik o opravljanju državnega strokovnega izpita v resortu ministrstva za gradbe br. 31.850 z dne 10. novembra 1926.*

V Beogradu, dne 24. novembra 1931., br. 41.196.

Minister za gradbe
Dr. Albert Kramer s. r.

Banove uredbe.

657.

II No. 28.554/1

Razglas

kraljevske banske uprave Dravske banovine glede višine občinskih trošarin v območju Dravske banovine v času od 1. januarja 1932. do odobritve proračunov posameznih občin.

Na podstavi čl. 6. zakona o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja z dne 3. oktobra 1929. (»Uradni list« št. 399/100 ex 1929.) in čl. 79. zakona o državnih trošarinah z dne 1. aprila 1930. (»Službeni list« št. 151/25 ex 1930.) dovoljujem, da smejo pobirati vse občine Dravske banovine, izvzemši avtonomna mesta Ljubljana, Maribor in Celje v času od 1. januarja 1932. pa do odobritve proračunov, odnosno razglasitve zvišanih trošarin v »Službenem listu« občinske trošarine na iste predmete v isti višini, kot so jim bile odobrene po proračunih za leto 1931.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 19. decembra 1931.

Ban
dr. Marušič s. r.

* »Uradni list« št. 425/108 iz 1. 1926.

658.

I No. 9963/2

Odločba.

Na podlagi § 16. zakona o bolnicah

odločam,

da se ukine brezplačni državni ambulatorij za venerične bolezni v Ljubljani, ki je na venerološkem oddelku obče državne bolnice v Ljubljani.

Posle dosedanjega brezplačnega ambulatorija za venerične bolezni v Ljubljani prevzame ambulatorij za venerične bolezni na venerološkem oddelku obče državne bolnice v Ljubljani, ki se ustanavlja v smislu § 16. zakona o bolnicah s tem, da bo vršil dolžnosti, navedene v tem določilu. Naloge državnega antiveneričnega ambulatorija na polju socialne zaščite pa prevzame Higijenski zavod v Ljubljani.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 23. decembra 1931.

Ban
dr. Marušič s. r.

659.

I No. 9963/2

Odločba.

Na podlagi § 16. zakona o bolnicah

odločam,

da se ukine brezplačni državni ambulatorij za venerične bolezni v Mariboru, ki je oddelek zdravstvenega doma v Mariboru.

Posle dosedanjega brezplačnega ambulatorija za venerične bolezni v Mariboru prevzame ambulatorij za venerične bolezni na venerološkem oddelku splošne bolnice v Mariboru, ki se ustanavlja v smislu § 16. zakona o bolnicah s tem, da bo vršil dolžnosti, navedene v tem določilu. Naloge državnega antiveneričnega ambulatorija na polju socialne zaščite pa prevzame Zdravstveni dom v Mariboru.

Antivenerični ambulatorij pri venerološkem oddelku splošne bolnice v Mariboru prevzame tudi inventar, ki je last državnega brezplačnega ambulatorija v Mariboru kot oddelka zdravstvenega doma.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 23. decembra 1931.

Ban
dr. Marušič s. r.